

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06142

GUTFRILING

Sarah Barkan-Silverman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

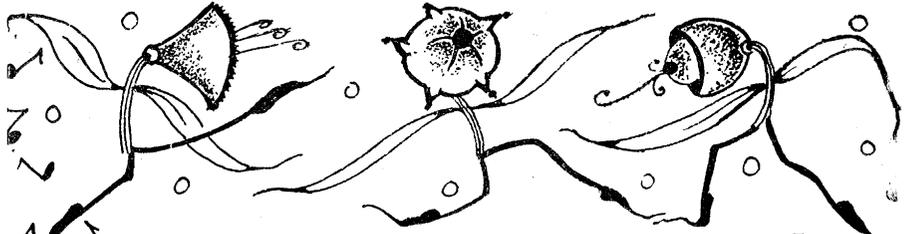
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

סאַרע באַרקאַן

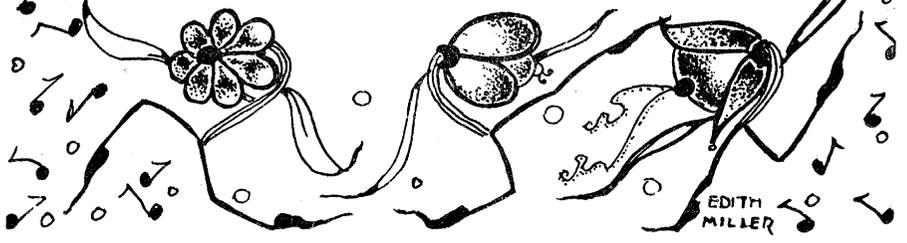
גוטפּריילינג

לידער   ♦   באַלאַדן
און מייסעס

נויאַרק, 1936

EDITH MILLER

צייכונגען — יהודים באַרקאָן-מילער
בילד געצייכנט פון מאַריס י. קעלעם

Copyright 1936

by
SARAH BARKAN-SILVERMAN
MAPLEWOOD, N. J.

פאַרלאַג „סיגנאַל“ באַם „פּראָלעטפּען“
נױאַרק

POSY-SHOULSON PRESS, 19 W. 21st ST., NEW YORK,

234

סאַרע באַרקאַן-זילבערמאַן

מיין פאַטער
שלוס בר כהן
צום אַנדענקען

מיין הארציקן דאנק צום דיכטער

כאווער ל. מילער

פאר העלפן מיר צוזאמענשטעלן מיין בוך.

סאָרע באַרקאַן־זילבערמאַן

פון פּרילינג ביז ווינטער

גוטפרילינג

לויבן געפוצמע, פארהענגלעך וויים.
א ווינטל קומט אַנזאָגן פריילעכע ניים —
אַז אויס מיטן ווינטער, מיט שניי און מיט פרעסט,
פייגעלעך זינגען אַרום פון אַ נעסט.

בוימער און בוימעלעך גלייכן זיך אויס.
פון ערד שטעקט אַ בלימל איר נעזל אַרום.
כּוואַליעס אָף טייכן, זיי טאַנצן אַ וואַלץ.
טאַג שפּרייט אַ זוניקן טיול איבער אַלץ.

גיי איך אַרום אָף אַ פּרילינג-שפּאַציר.
יעדן באַגריס איך, און יעדער גריסט מיר.
אַ ווינטל כאַפט צו אונדזער יעטוועדן וואַרט.
עס שמעקט פון דער ערד, ווי פון פּרישינקן מאַרט.

אַפן גרינעם גראַז

אַרום אַ קליין שטיבעלע,
אַפן גרינעם גראַז,
בליען רוימע בלימעלעך;
טוט אַ ווינט אַ בלאַז —

כיינדלעך זיך אַ בלימל
פאַר דעם בלויען הימל,
שמייכלעך צו דער הימל —
צו דעם גרינעם גראַז!

פיטערט זיך אַ ציגעלע
אַפן גרינעם גראַז,
שפּרינגט אַרום דאָס ציגעלע,
שפּרינגט איר נאָך אַ האַז.

שפּרינגען האַז און ציגעלע,
פליט זיי נאָך אַ פליגעלע,
שפּילט מען זיך אין כאַפעניש,
אַפן גרינעם גראַז!

קומען קליינע קינדערלעך
אַפן גרינעם גראַז,
בליט אַן עפל-בוימעלע;
טוט דער ווינט אַ בלאַז —

פאַלן רוימע עפעלעך
די קינדער אָפּ די קעפעלעך;
און פון די שיינע קעפעלעך —
אַפן גרינעם גראַז!

זומער-לעב

אינגלעך און מיידלעך,
גיכער קומט אין טייך!
אין דעם קלארן טייכעלע
זיינען אלע גלייך.
אמא ביסטו שוין א נאסער,
נאדיר נאך א הויפן וואסער —
פליוסק!

שווימען מיר ווי פישעלעך —
אי—אי—אי—ווי גוט!
ניט גרויס גענוג דער טייך פאר אונדז;
א מאג איז איין מינוט.
האבן מיר די היים פארגעסן —
וועמען ארט עם פארן עסן!
פליוסק!

מאטל ווי א גרויסער העכט
שווימט זיך ווייט-ווייט-ווייט,
שווימט אים נאך פריידעלע
און שווימט שוין בא זיין זייט;
כאפט מיר מינקע בא מיין צאפ,
מונקט אין וואסער אפ מיין קאפ —
פליוסק!

בלומען-טאָנץ

טאָנצן בלומען אָפּן גראַז —
טונצל-טענצל, טונצל טאָז!
אלערליי קאלירמע בלומען,
אין אַ ראַד אַרומגענומען.

קומט אָן אַ ווינטעלע פון וואו —
טונצל-טענצל, טענצל צו!
דרייט זיך מיט אַ בלימל אויס
און דרייט זיך פון דעם טאָנץ אַרויס.

טונצל-טענצל, טענצל צייג
זיצט אַ פויגל אָף אַ צווייג,
ווי אַ קלעזמער טוט ער שפילן
פאַר די בלומען די קאָדרילן!

אַ גאַרטן

שענער פון בלוט-רוימן בלוס,
שענער פון זילבערנעם טייך, —
שענער און רייכער, ווי רייך איז דער גאַרטן —
מיט בולבעס, מיט מערן, מיט קרויט,
וואָס מאַכן קינדערשע בעקעלעך רויט.

שענער פון זילבערנעם טוי
איז אַ בעבל דאָרט אונטערן בלאַט,
און אַ קוקורוזע ווי אַ הויכער סאַלדאַט —
אין אַ גאַרטן.
שענער ווי זומער אַ נאַכט
איז דער בוריק אין זיין פּורפורנעם פּראַכט.

נאר שענער פון אלץ איז דאס קרויט
אין גרינער און זיידענער הויט,
וואס וועט ווערן א בארשמש
אן אנטיק,
פאר מיין זון ווען ער קומט
פון פאבריק.

אין א ווייטער נאכט

איך האב א גארטן, וואקסן דארטן
גרינסן אלערליי —
בולבעס, מערן, קרויט און קארן,
אלץ וואס איך פארזיי.

פון בולבעס מאך איך בולבע-קוגל,
צימעס פון די מערן,
נאר וואס איך וויל איך דא דערציילן
וועט איר מאקע הערן.

איין זומער-נאכט, איך זיך אזוי
באם פענצטער און איך דרעמל,
שמייכלט צו מיר די לעוואָנע,
באזילבערט שלאָפּט דער הימל.

פלוצלונג הער איך ווי פון גארטן
טראָגט זיך א געלעכטער,
מיין איך, אז עס לאַכן דארטן
טויזנט קליינע טעכטער.

ערשט, עס לאַכן דאָס די גרינסן,
ווייל פון העלער הויט

שוועקעט זיינען טאנצן
א קארן — מיט א קעפל קרויט.

קיילעכדיק און גראב די קרויט,
פארפוצט אין גרינע קרויזן,
דער זיסער קארן לאנג און דאר,
אין גאלד-קאלירטע הויזן.

הופ-האפ-היפ-האפ
און אלע גרינסן לאכן,
קענען גרילן איבער זיי
די אויגן ניט צומאכן.

נעמען זיי און קומען אויך
אריין צו מיר אין גארטן,
הויבן גרילן אן צו שפילן,
טוט זיך אפעט דארטן.

— בין איך טאקע אזוי געזעסן —
די גאנצע ווייסע נאכט,
צוליב די גארטן-שמיפערלעך
קיין אויג ניט צוגעמאכט.

דו טרעפסט ניט

אַ שמילינקע שטייט זי אין ווינקל,
איר שמרעכונג איז וואַקסן וואָס העכער,
יעדער גליד פון איר קערפער,
אַזוי ווי אַ זיידענער פעכער.

זי טרינקט ניט קיין שאַרפע געטראַנקען,
זי עסט ניט קיין ברויט און קיין הון,
גיב איר אַ טעפעלע וואַסער,
פאַרבייסט זי אַ בינטעלע זון.

שמענדיק זי בוקט זיך צום מיזערעך,
אַזוי ווי מיין זיידע דער פרומער,
בוקט זיך און ציילט די מינוטן,
אַז קומען זאַל פּרילינג און זומער.

באַנאַכט קוקט זי דורך דורכן פענצטער,
עס שמייכלט צו איר די לעוואַנע.
ניין, דו האַסט ניט געטראַפן —
זי איז אונדזער גרינע וואַזאַנע!

פאַרביי מיין פענצטער

פאַרביי מיין קליינעם פענצטערל
פליען ערגעץ פייגעלעך.
רופן מיך די פייגעלעך
און ווינקען מיט די אויגעלעך.

וויל איך ווי די פייגעלעך
פליען ערגעץ ווייט,
מוז איך קאכן ווארמעס,
האַב איך ניט קיין צייט.

נעם איך קאכן ווארמעס
פאַר מיין ליאלקע-קינד,
נעם איך נייען קליידלעך
פאַר מיין קליינעם קינד.

קוק איך נאך די פייגעלעך,
וואָס זיינען יונג און פריי,
שמייכלען זיי די פייגעלעך
און פליען מיך פאַרביי!

אינדיאנער זומער

גריין-בלויער בראַנז, פּורפּור און גאַלד,
שפינען-גאַרדינען פּון פּאַרבן.
זון איז פּאַרנומען אַף פעלד און אַף וואַלד,
זי וועקט אויף די בלומען, וואָס שטאַרבן.

בלעטעלעך טאַנצן דורך זוניקן וואַלד,
ווינט שפּילט אַ ניגן אַף צווייגן;
אַף הימלען אַף ווייטע, ווי בלוילעכע טייכן,
שיפּן זיך וואַלקנס און שווייגן.

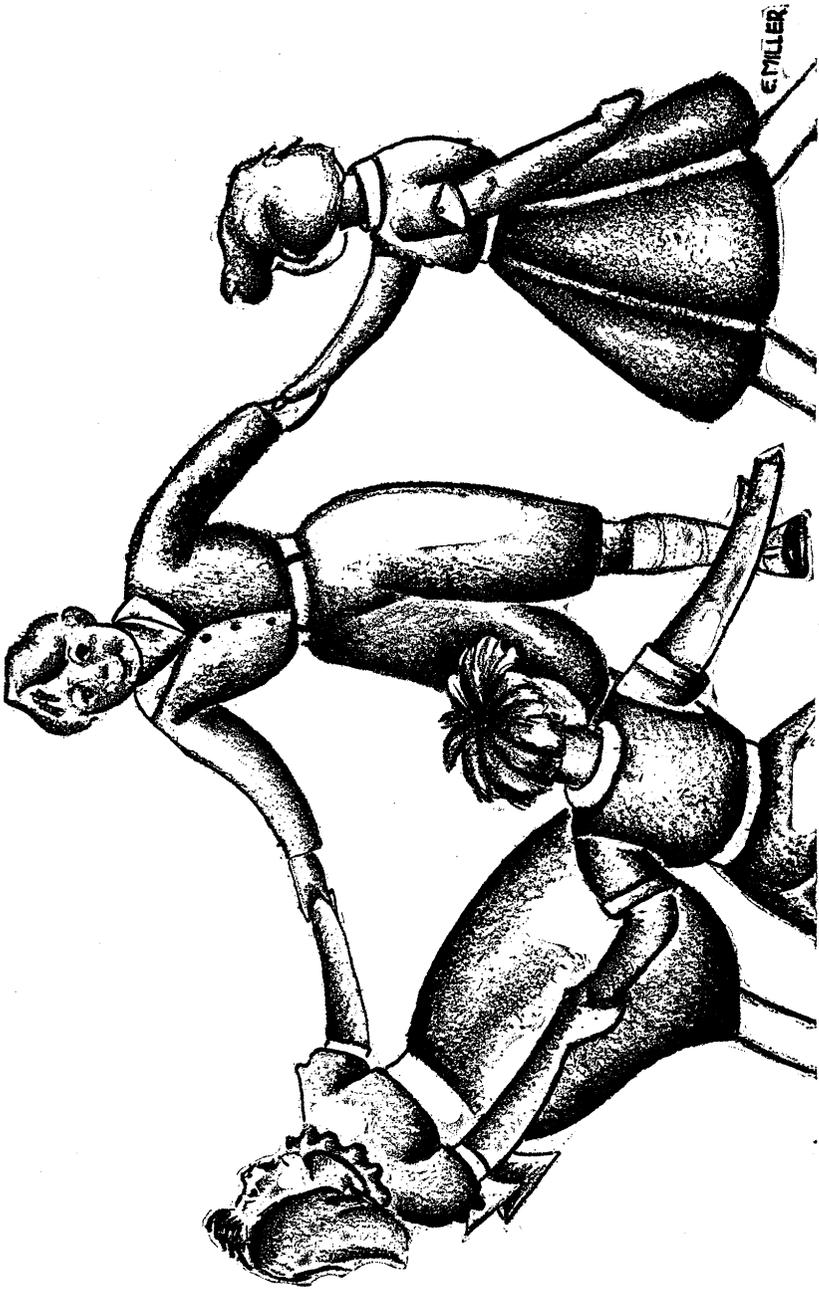
שטייט-אויף באַגינען מיט צאַר אין דיין האַרצן,
אַף ברעמען אַ מויזנט פּאַרדרוסן;
קומט דיר אַנטקעגן אַן אינדיען-זומער,
הויבט דיך אַן טרייסטן און קושן.

ווילסט ניט טרעטן אַף זוניקן אַספּאַלמ,
ווי אַף שטיינער געבליט וואַלטן קווייטן;
ווילט זיך דיר נעמען צוויי הויפּנס מיט זון-שיין
און טראַגן פּון איינעם צום צווייטן ...

אונטער די בלעטער

זון-געקושמע בלעמער
פאלן — פאלן — פאלן.
כאפט דער ווינט די בלעמער,
פאריאגט זיי אין די מאַלן.
ווערט באלד פון די בלעמער
ווייכיקע געלעגערס.
קומען דארטן האַזן,
באהאַלטן זיך פון יעגערס.
ליגן אין די מאַלן
שמילערהייט די האַזן.
דער ווינט איז היינט אַ גומער,
וועט בלעמער ניט צעבלאַזן.
וואו זיינען היינט די האַזן?
וואונדערט זיך דער יעגער.
די האַזן ליגן שמילערהייט,
אין בלעמערנעם געלעגער.

לאמיר זיך שפילן

לאַמיר זיך שפּילן

פּערעלע! נעם נאָר דיין ליאַלקע,
לאַמיר זיך שפּילן אַצינד —
ערגעץ וואו פּייגעלעך זינגען,
וויילט זיך מיר זיין היינט אַ קינד.

מיר וועלן אַ שטיבעלע מאַכן,
די ליאַלקע וועט זיין אונדזער קינד —
געדענק, איך בין איצט נישט דיין מאַמע,
דיין כאַווערטע בין איך אַצינד.

מיר וועלן פאַרפּוצן די ליאַלקע,
זיך שפּילן ביז ווערן וועט שפּעט,
דערהערן דיין טאַטן אַנקומען —
באהאַלטן זיך אונטערן בעט.

וועט אונדז דער טאַמע אומזוכן,
נישט וויסן, וואָס אונדז איז געשען,
וועט רופן: — פּערעלע! בלומע!
און וועט אונדז אין ערגעץ נישט זען.

שטילינקערהייט וועלן לאַכן
אונטערן בעט איך און דו,
און פּלוצלונג פון דאָרטן אַרויסגיין
צום טאַטן, און אויסשרייען: בו!!

וועט זיך דיין טאַמע דערשרעקן,
אויסשרייען עטלעכע מאַל,
דערנאָך וועט מען אלע צוזאַמען
צעלאַכן זיך הויך אַפּן קאַל.

דער לעץ — מיט די קעץ

(צו שפרינגען אָף אַ שמריקל)

די וואָס דרייען :

צוויי — פיר — זעקס — אַכט !
קינדער, הערט זיך איין, און לאַכט :
אוועק אין גאָס אַ מענש אַ לעץ
און אַנגעכאַפּט אַ זאַק מיט קעץ.

די וואָס שפּרינגען :

כאַ — כאַ — כאַ — כאַ !
צו וואָס-זשע דאַרף דער לעץ די קעץ ?

די וואָס דרייען :

עס האָט געוואָלט דער מענש, דער לעץ
מאַכן געלט פון זיינע קעץ,
האַט ער געקלאַפּט אין אַלע שויבן, —
קויפט ! קויפט ! אַ זעקל שויבן.

די וואָס שפּרינגען :

כאַ — כאַ — כאַ — כאַ !
ווער-זשע קויפט באַס לעץ די קעץ ?

די וואָס דרייען :

געקומען מענשן גיך צולויפן,
באַס לעץ די שויבן אַפּצוקויפן.
דעם זאַק געעפנט האָט דער לעץ,
צעלאָפּן זיינען זיך די קעץ.

אַלע מיטאַחאַל :

כאַ — כאַ — כאַ — כאַ !
אי, איז ער אַ נאַר אַזאַ !

מיכל און זיין ביכל

(א מאניך — א קארטאָהאַד)

— מיכל, מיכל, מיכל!
קוק נאָר אָן דיין ביכל:
די מאַוועלעך צעבראַכן,
די בלעטלעך אָפּגעקראַכן.

אָפּגעקראַכן אונז צעריסן,
ווי פון הינט צעביסן,
זע נאָר וויפיל פלעקן
די ווערטער עס באַדעקן.

א מיידעלע איו א צעריסן קליידל,
איר פאָנים אויסגעשמירט, שפּרינגט
אַרײַן איו קאַרטאָהאַד און זינגט:

— מיכל, מיכל, מיכל!
אַט בין איך דיין ביכל!
שעם זיך ניט צו ריידן
וועט בעסער זיין פאַר ביידן . . .

דו לייגסט מיך אָפּן מיש,
ווען דיין מאַמע פילט די פיש;
דיינע הענטלעך שיינע,
זיינען אָפּטמאַל ניט קיין ריינע . . .

לייגסט מיך אָפּט אויך שלאָפּן
בא דעם פענצטער, העפקער, אָפּן,
גיסט אָף מיר אַ רעגן —
זאַלט איר גאָר ניט פּרעגן!

אלע קינדער מיטאַמאָל:
— מיכל, מיכל, מיכל!
וואָס מאַכסטו פֿון דיין ביכל?
האַלטסט עס פֿאַר אַ האַנטעך,
צי פֿאַר אַ מאַשן-מיכל? ...

מאַטל דער פּוילער

אַינע-צוויי-דריי,
מאַטל איז פֿאַרביי.
ער האָט פֿאַרגעסן
לאַקשן עסן, אוי-ווי-וויי!

קלינג, קלאַנג, גלאַק.
ער טראַגט איין זאַק.
זיין צווייטן זאַק האָט ער פֿאַרלאָרן
אין אַ פֿעלד צווישן קאַרן.

דריי און איינע איז פֿיר,
איך וועל פֿאַרטרויען דיר,
די אויערלעך האָט ער ניט געוואָשן
און שפּאַצירט זיך אין די גאַסן.

צעבראָכן די ליאַלקע

די הענטעלעך פאַרבראַכן,
דאָס הערצעלע פאַרקלעמט,
וויינט מיין קליינע מיידעלע,
פאַרשולדיקט און פאַרשעמט.

וויינענדיק און כליפענדיק,
קלייבט זי יעדעס שטיקעלע,
פרובירט די הענט און פיסעלעך
פאַרבינדן מיט אַ שטריקעלע.

דערהער איך איר געוויין,
קום איך באַלד צולויפן,
און בעט זי — וויין ניט קינדעלע:
איך וועל אַ נייע קויפן.

נאָר מיין קליינע מיידעלע
וויל מיין טרייסט ניט הערן —
זי קושט די שטיקלעך ליאַלקעלע —
און ווייקט עס אויס אין טרערן.

טילקע די נייטארן

איך קען א קליינע נייטארן,
איר נאמען איז טילקע.
זי האט איר נאָדל אָנגעוואָרן,
נייט זי מיט אַ שפּילקע.

אַ לאַנגן פּאַדים אָנגעבונדן
אַן דער שפּילקעס קעפל,
און מיט אַזאַ מין נאָדל
וויל זי אייננייען אַ קנעפל.

אַף איר ווייסן כּופּע-קלייד
וואַרט אַ ליאַלקע-קאַלע,
ניין ליאַלקעס אַרום איר —
און עס מאַנען אַלע :

— גיכער, טילקע, גיכער, טילקע,
מיר וואַרטן. שטיל און אַרטיק,
מיר מוזן צו דער כּופּע גיין,
מאָך די קליידער פאַרטיק.

שלעפּט זי שטאַרקער, שלעפּט זי גיכער,
נאָר עס לאַכט די שפּילקע :
— אויכעט מיר אַ נייטארן
ביסמו מיר מיין טילקע !

ער וויל ניט שלאָפן

איך קען אַ קליין אינגעלע,
וואָס וויל ניט גיין שלאָפן.
איז הערט וואָס עס האָט
מיט דעם אינגעלע געטראָפן :

יעדן אַפּדערנאַכט,
ווי זיין מאַמע בעט זיין בעטל,
גיט ער איר טערוצים
גאָר אַ גרויסן צעמל :

— מאַ, איך וויל ניט שלאָפן,
איך וועל שלאָפן שפעטער —
איך וועל וואַרטן אָף דער מומען,
איך וועל וואַרטן אָפּן פעטער.

און ליגט ער שוין אין בעטעלע,
הויבט ער אָן צו לאַכן
און צו דער מאַמען שרייט ער :
— אַט, גיי איך קונצן מאַכן !

דער שלאָף וויל דאָס אינגעלע
אין לאַנד פון רו צונעמען,
מיט אַ ווייסן פעדערל
גלעט ער זיינע ברעמען.

דער זייגער שלאָגט שוין ניין,
צען און עלף און צוועלף.
עס שלאָפן שוין אוואַדע
אין וואַלד אַלע וועלף.

פארשלעפערט אלע קעצעלעך,
די קינדער און די פייגעלעך,
נאָר דאָס אינגל ליגט נאָך
צעעפנט זיינע אייגעלעך.

כא דעם אינגלס בעטעלע
ווארט דער שלאָף און ווארט,
ביו דער שלאָף האָט זיך אליין
אָפן בעטל צוגעשפארט.

די גאַנצע נאַכט אין בעטעלע
איז דער שלאָף געשלאָפן,
און דאָס אינגעלע איז געלעגן
מיט די אייגעלעך אָפן.

קעצל און הינטל

מיזל, מיזל, מיזל, מאָזל,
קראַנק איז אונדזער קאַץ.
ברענגט איר אונדזער הינטל
מילך אָף אַ מאָץ.

וויינט און וויינט דאָס קעצעלע :
אוי, אוי, אוי, איר קאַפּ.
און דאָס גוטע הינטעלע
טרעט פון איר ניט אָפּ.

ביו דאָס קראַנקע קעצעלע
ווערט צוריק געזונט —
פרייען זיך און דרייען זיך
דאָס קעצל מיטן הונט.

אַרבעטער־קינדער

צום ערשטן מאי

מיין רויטע יאקל איז שוין פארטיק.
די גרויע וואַלקנס שטיל און ארטיק,
זיי שלאָפן ווי באַנאַכט אַ הון,
אין מיין כיידער שיינט די זון.

זון מיין ליבע, זיי געטריי,
קום מיט מיר צום ערשטן מאי!

מיין רויטע יאקל אַנגעטאַן,
ס'האַט דעם קאַליר פון מיין פאַן,
אין מיין האַרצן פרייד דאַרט טאַנצט,
און מיין פאַנעם שיינט און גלאַנצט!

געווען צו דרייסיק ערשטע מאיען
און דער זייגער איז ערשט ניין.

ווען איך טו מיין יאקל אַן
קומט אַ גרויער וואַלקן אַן.
מיינט ער, אַז ער שרעקט מיך אַפּ,
לאַך איך פון דעם וואַלקן אַפּ.

זון מיין ליבע, ווער ניט בלייך,
אין אַ רעגן מאַרשיר איך אויך!

אין מעדיסאָן סקווער גאַרדן

קומען זיי אַרײַן אין „גאַרדן“,
מיט רויע פּאַנען איבער קעפּ,
מיט פּײַפעלעך, מיט טרומימן,
מיט די פּיסלעך — מוזיק-קלעפּ.

ווערט דער דאַך פאַר פּרייד צעשפּאַלטן
און עס שמייכלען די אַלייען;
צוואַנציק מױזנט אַפּלאַדירן
און די קינדער — גייען — גייען!

וואַקסט מײן האַרץ ווי בלום אין פּרילינג:
אַי, אַי, אַי, זעט, וויפּיל קינדער!
און די לאַמפּן וואַרפּן שמראַלן
און באַלייכטן אונדז דעם וואונדער:

דאַרט פּיאַנערן, דאָ די שולן,
פּול-געפּאַקטע גאַלערייען,
בלאַע קליידער, רויע מיכער
אין דער לופּטן פּריילעך ווייען.

הויבט אַ רעדנער אָן צו ריידן,
נעמען זיי מיט אים שמאַלצירן;
ווערט אַ פּריידיקער געווימער
ווען זיי הויבן אָן צו „משירן“.

צו דער וועלט פּון בלום און הונגער
שיקן זיי אַ מױזנט שרעקן,
און זיי טרובען, און זיי זינגען
און זיי וועקן — וועקן — וועקן!

פרייד אף פאנעם בא דער מאמען,
פרייד אף פאנעם בא דעם טאטן —
אזוינע קינדעלעך צו האבן
אזוינע — יאטיכעס און יאטן!

די קליינע שפייזערן און איר טאטע

פרימארגן קלאפט אין אלע הייזער,
ס'ליגט פארשעמט א טאמע-שפייזער.
אים ארט ניט, צי ס'איז שפעט, צי פרי,
קיינער דארף ניט מער זיין מי.

יעדער שלאפט, ס'איז שמיל אין הויז,
זיין מיידל רייכט די אויגן אויס.
די ווייסע קישן רעדט זי צו:
ס'איז פרי, ס'איז פרי, לייג זיך צו.

זי הערט ניט, וואס די קישן רעדט,
זי שפרינגט אפניך אראפ פון בעט.
זי גייט אליין אריין אין קיך,
א גלעזל קאווע מאכט זי זיך.

זי נעמט א פעקל אונטערן ארעם,
פארלאזט איר בעט, וואס איז נאך ווארים,
איר מאמען זאגט זי א גוט מארגן
און בעט זי: מאמע, זאלסט ניט זארגן.

דער טאמע מאכט זיך, ווי ער שלאפט,
ווי א קינד, וואס ווערט באשטרעפט.

לענינס בילד

פון ביידע זייטן — פענצטער
און לענינס בילד אינמיטן.
מיין מאמע זאגט עס הענגט דארט
די קינדער נאָר צו היטן.

וואָש איך אָפּ מיין פּאַנים
און טו זיך אָן ריין.
דאַכט מיר, לענין זאָגט מיר:
— זייער, זייער שיין!

אַז מאַמע בעט מיך העלפן
און איך טו עס ניט,
מאַכט ער קליינע אויגן
און ער שמייכלט ניט.

אַז איך גיי אין מאַווים
אַנשטאַט צו פּיאַנערן,
מאַכט ער דינע ליפּן,
קנייטשט ער מיטן שטערן.

אַז איך גיי צו מיטינגס
און זינג פּיאַנערן-לידער,
איז ווען איך קום אַהיים
שמייכלט ער שוין ווידער.

אַז איך וויל ניט אויפּשטיין
און ליג אַזוי אין בעט,
דאַכט מיר, אַז ער וועקט מיך:
— שטיי שוין אויף, ס'איז שפעט!

פון ביידע זיימן — פענצטער
און לענינם בילד אינמיטן,
מיין מאמע האט עם אויפגעהאנגען,
אז עם זאל מיך הימן.

לעקטאָר

אין זאל איז שמיל,
מיר זיצן און הערן.
דער רעדנער איז יונג
מיט א הויכן שמערן.

הויכט ער אָן ריידן —
ציטערט זיין שטים,
זיצן מיר שמיל
און מיר שמייכלען צו אים.

קוקט ער אָף אונדז —
ווערט שמאָרקער זיין קאל.
עס פינקלען די אויגן,
אזוי ווי קרישטאל.

נעמט ער זיך לענינען
און מאַרקסן באַם זייט,
פירן זיי אים
דורך לאַנד און דורך צייט.

גייט ער מיט זיי
איבער אייזערנעם בריק
און קוקט אויס די וועגן,
וואָס פירן צו גליק.

דער קאפ איז אַ גאָס
מיט בלינדע לאַמטערן,
צינדט ער זיין אָן,
וועט ליכטיקער ווערן.

ווייזט ער אונדז אָן
דעם וועג און דאָס אַרט,
זיצן מיר שטיל
און שלינגען זיין וואָרט.

אונדזערע שכיינים און אונדזער שוועל

מײן שאַכן מיקלעל איז פופציק יאָר אַלט,
זיין קאָפּ איז גרוי און געבויגן,
פון צוויי רייען ציינער, געבליבן איין צאָן
און טרויער אין העל-גרויע אויגן.

אַלע פאַרטאַג גייט ער אַוועק,
גייט אום ביז נאַכט, פון באַגינען.
באַ יעדער פאַבריק שטייט ער און וואָרט
און קען אַלץ קיין דזשאַב גיט געפינען.

קומט ער צוריק און שמעלט זיך באַס טיר,
שטייט ער און וואָרט אָף זיין מערין.
זיין פרוי איז געגאַנגען אויסוואַשן גרעט —
זיך און איר מאַן צו דערנערן.

זיין מערי קומט אָן מיט בלייענע טריט,
קומט ער זיין מערין אַנטקעגן.
גייען זיי שטיל, מיט געבויגענע קעפּ,
ער וואַגט איר קיין וואָרט גיט צו פרעגן.

מיקלעל האָט צוויי זין, געלערנטע זין,
ווילן זיי זיין אַדוואָקאַטן.
די קעפּ זיינען בלאַנק, ווי גלאַנציקע שיך
און שמענדיק מ'שרייט אָפּן מאַטן.

— ביסט שולדיק אַליין — נאָר דו אַליין!
דו האָסט אויך געקענט ווערן דאָ רייך.
אַ גאַלדענע לאַנד — אונדזער „יו. עס.“
יעדערער קען דאָ זיין גלייך.

זיין מערי הערט אַוים, און האַלט מיט די זין.
וואָס טוט אונדזער שאַכן מיקלעל?
ער צינדט אָן די ליולקע, טוט זי אַ צי,
און קומט גלייך צו אונדז אָפּן שוועל.

ער רעדט און ער רעדט, מיר הערן אים אַוים.
— מיט אייך — מאַכט ער — ווערט מיר פיל גרינגער.
דערנאָך ריידן מיר, הערט ער אונדז אַוים,
ווערט ער גלייך קליגער און אינגער.

ער רויכערט די ליולקע און שטייפט זיינע הענט,
זיינע אויגן, זיי צינדן זיך אָן.
זיינע אויערן שפיציק צו אונדזערע רייד
און בעט אונדז: — אַ זאַגט וואָס צו מאַן.

די זין דורך די שויבן זיי קוקן צום שוועל
דעם מאַטן צו שמראָפּן געגרייטע.
באַפעלן דער מאַמען — גיי רוף דעם „אַלד-מען“,
ער זיצט שוין און רעדט מיט די „רויטע“.

קומט זי אַריבער מיט בלייענע טריט
רופן איר מיסטער מיקלעל.
הויכט זי אָן ריידן פון הונגער און נויט
און זעצט זיך אויך צו אָפּן שוועל.

א מילכאמע מאמע

בא אונדז אין הויז
וואוינט א פרוי.
ניט זייער אלט,
נאָר זייער גרוי.

זי האָט אירע זין
פארלוירן אין קריג.
איז זי עלנט
און שוואַך ווי א פליג.

דעם גאַנצן טאָג
זיצט זי ביים שויב,
אַזוי ווי אַן עלנטע
גרויע טויב.

אירע גרויע אויגן
ווערן אַלץ בלינדער,
ווייל זי וויינט זיי אויס
נאָך אירע קינדער.

אין דרויסן איז פּרילינג,
די זון זי בלענדט,
און זי זיצט און האַלט
איר קאָפּ אין די הענט.

נאַכט פאַרמונקלט
איר ווייסן גאַרדין,
און זי מורמלט שמיל:
— מיינע זין, מיינע זין ...

מיין קונקי איז ברויגעז

שלאָף, מיין ברוין שוועלבל,
אַט וועל איך דיך פאַרוויגן.
ביסט אָף מיר ברויגעז,
יע, ס'איז ניט קיין ליגן.

אַף דיינע ברויגע בעקלעך
רינען בלויע טרערן.
זינג איך דיר אַ לידל,
וויילסטו מיך ניט הערן.

דרייסיק זעק מיט באַוול
האַב איך היינט געקליבן,
ביסטו דאָך מיין ליבער
אַליין אין הויז געבליבן.

שלאָף, מיין קליינער קונקי,
האַב ניט קיין פאַריבל.
וועסט אויך מאַרגן בלייבן
אין אַליין אין שטיבל.

דרעמלט אין מיין שוועלבל,
ליגט ער שטילערהייט.
זינג איך אים אַ לידל
פון אַ שיף מיט ברויט!

מיין טאטע איז אהיים געקומען
אומעטיק, פארטראכט,
קיין קוש מיר ניט געגעבן,
אויך גארנישט מיטגעבראכט.

איך האב געמיינט, עם האט מיין טאטע
מיד גאר ניט דערזען,
ווייל כ'שפיל זיך אין א ווינקעלע,
און בין נאך אזוי קליין.

שפרינג איך צו מיין טאטן צו:
— אט בין איך, פאפא, האפ!
זאגט דער פאפא: זע, מיין קינד,
דריי מיר ניט מיין קאפ!

דערנאכדעם רעדט ער צו מיין מאמען:
„ארבעט“, „סלעק“ און „כאס“ —
און מיין מאמע הערט אים אויס
עפעס מיט פארדראם.

קיינער שפילט זיך ניט מיט מיר,
נאר זיי ריידן און זיי ריידן;
בין איך טאקע אביסעלע ברויגען,
ברויגען אף זיי ביידן.

מיין מיידעלע

איר ווייסט, קינדער,
ווער עס ווארט בא מיין מיר?
א פיציקע מיידעלע
ווארט דארט אף מיר.

איר נעזעלע האט זי
צוגעפרעסט צום שויב,
שטייט דארט און ווארט,
ווי א שמילינקע שויב.

די הענטעלעך אירע —
ווי קאטשקעלעך צוויי,
ווי בלימעלעך בלויע —
די אייגעלעך צוויי.

דערהערט זי מיך קומען,
לויפט זי צו דער מיר
און שמעלט אויס די ראָזעווע
הענטלעך צו מיר.

ווערן די פיס בא מיר
פליגליק גרינג,
און וואס נאָר איך טו,
טו איך און זינג.

איך קעמף און איך שמעל איין
מיין לעבן פאר איר,
אז זיין זאל מיין מיידעלע
בעסער ווי מיר . . .

איך וועל אייך, קינדערלעך, דערציילן

איך וועל אייך, קינדערלעך, דערציילן,
פון די מיינער און די קוילן —
ווער עס טוט די קוילן האַבן,
און ווער עס טוט די קוילן גראַבן.

פונקט אזוי ווי אונדזער לעבן,
האַט מען קוילן אונדז געגעבן.
ווער עס האַט געדאַרפט דאָס האַבן,
פלעגט אַוועק צום גרוב און גראַבן.

איז דער רייכער גאַר געקומען,
אַלע מינען צוגענומען.
גיט קיין קוילן ניט אַן געלט —
מעג מען אויסשטאַרבן פון קעלט.

פרידן אַרימע אין שטיבער,
און מיט קוילן פול די גריבער.
גייסטו נעמען זיך אַליין,
מוזסטו גאַר אין טפיסע גיין...

האַט דער רייכער אַלע היילן,
אַנגעפאַקטע פול מיט קוילן,
איז ער פויל צו גיין אויסגראַבן,
מוז ער קוילן-גרעכער האַבן.

זיינען אַרבעטער אין גויט,
קליינע קינדער וויינען — ברויט;
און אַז קינדער בעמן ברויט,
שרעקט דעם מאַטן ניט דער גויט.

אין די טיפסטע, — טיפע היילן
קריכן טאטעס גראַבן קוילן,
אַפּט געפינען זיי דעם טויט,
צוליב אַ טרוקן שטיקל ברויט.

און דער רייכער לעבט זיך גרינג,
האַט פיל לוקסוס, האָט אַלצדינג,
רואיק זיצט ער אין זיין געצעלט,
ציילט דאָרט זיינע זעקלעך געלט.

איך האָב געהונגערט און געשוויגן . . .
(צום סאַר-מראַנציקער גענעראַל-סטרייק)

— איך האָב געהונגערט און געשוויגן,
איר האָט געפרעסן און געלאַכט.
איר'ט מיין געדולד געוואַלט פאַרוויגן,
נאָר ס'האַט מיין צאַרן אויפגעוואַכט!
איר האָט געגאַנוועט מיינע אויצרעם
און מיר געגעבן קייט און צוואַנג.
איך הער איצט וויינען מיינע קינדער,
אַנשטאַט קינדעריש געזאַנג.

— נאָר כ'בין ניט מער אַ שטילער וואַסער,
איך ווער אַ פלאַמיקער וואַלקאַן!
— און אייער בלוט ווערט קאַלט און בלאַסער
ווען ס'הויבט זיך אויף דער אַרבעטמאַן!
— איר'ט מיר אין האַנט דעם שווערד געגעבן,
איך שנייד איצט ווייטיקדיק און טיף.
— איך האַלט דעם שלאַס צום גאַנצן לעבן
און איר — צו אַ זינקענדיקער שוף!

צו א נאָדל

נאָדל, נאָדל, נאָדעלע,
פלי דורך דעם געוואַנט, —
א פאָדעם אין דיין אייגעלע
לאָ דורכציען מיין האַנט.
פאל ניט, פאל ניט, נאָדעלע
פון מיין מידער האַנט,
מיר טאַנצן דאָך אַ נאָדל-טאַנץ
אַף זייד און אַף געוואַנט.
ווען דער טאַג וועט שלאָפן גיין,
רוסטו אין מיין לאַץ,
נאָדעלע, מיין נאָדעלע,
נאָדעלע, מיין שאַץ!

אייזיק שלאָגלער

אַ שוואַרצער אינגעלע אַ קליינער
מיט צוויי שורעם ווייסע ציינער,
שמענדיק אין רויטן סוועדער —
אייזיקן קען דאָך יעדער.
אין אַ שניי און אין אַ רעגן —
ער דאַרף דער מאַמען שוין ניט פרעגן:
ער מוז צו מיטינגען נאָר לויפן,
די „פּיאַנערן“ צו פאַרקויפן.
דאָס קעכל דין, די אויגן פריידיק —
אייזיק שטייט קיינמאַל ניט ליידיק,
יעדער כאַווער קען אים הערן:
— העי, העי, קויפט „פּיאַנערן“!

די רויטע פליער

פון א לאנד א ווייטן, פרייען,
פון א לאנד א יונגן, נייעם,
איז אן אדלער אפגעפלויגן,
מיט רויטן ליכט אין זיינע אויגן.

אף די פליגל — סערפ און האמער,
ווערט אין הארץ דערפון גערעמער.
ס'ווארטן גרויסע, ס'ווארטן קינדער
אפן ווייטן רויטן וואונדער.

פליט דער עראפלאן דורך לענדער,
ווייען הויך די רויטע בענדער,
און מיליאנען הערצער קלאפן,
יעדער וויל א פענדל כאפן!

נאר די סאנים ווארטן, האפן,
אז עס זאל זיך עפעס טרעפן
מיט די פליער פון סאוועטן.
ליגן זיי באנאכט און בעטן:

— ליבער גאט, שיק אן א שטורעם,
וואס צעברעכט דעם גרעסטן טורעם,
רויטע פליער צו פארטרייבן,
ווייל מיר ווילן הערשער בלייבן.

אבער מיר, די ארבעט-קינדער,
גלויבן אין דעם גרויסן וואונדער.
שטייען ארבעטער מיליאנען,
ווארטן שוין מיט רויטע פאנען.

און מיר וועלן זיי באגריסן
מיט א פרייד און ווערמער זיסע,
און דערנאָכדעם וועלן מיר בעטן :
ברענגט א גרוס צו די מאָועמן !

ווינטער

שניי אָף פעלדער

ווייסע וועגן, ווייסע וועלדער,
ווייסע בערג און ווייסער מאָל.
זון צעלאַכט זיך דורך דער וויסקייט,
בייט זיך אַלצדינג אָף קרישמאַל.

גיי איך דורכן וואַלד שפּאַצירן.
וועג איז ווייט, איז ווייס און שמיל —
וויסקייט מאַכט מיר צו די אויגן,
און די לופט איז קיל.

אַ פּויגל העפּט אויס ווייסע בלומען
מיט די קליינע פּויגל-פּיסלעך.
קליינע שטיבלעך, ווייסע דעכלעך —
ווי געגרייטע ווייסע מישלעך.

גיי איך דורכן ווייסן צויבער.
שניי באַפּוצט מיין שוואַרצע קלייד.
צעשנייד דעם שניי אָף ווייסע ביימן,
מראַכט פּון קומענדיקער פּרייד.

א שנייאיקע מילכאמע

דרייסיק קליינע אינגלעך —
אין דרויסן ליגט א שניי —
פופצן דא און פופצן דארט,
סאלדאטן זיינען זיי.

די שניי-קוילן פליען :
הוהא! הוהא! העי-אי —
קוילן אין דער לופטן.
די זון באגילדט דעם שניי.

אין א שניי-טרענמש, מיקי,
ער מאכט זיך, ער איז טויט ;
לאכן קינדער, מען באווארפט אים
מיט דעם ווייסן, קאלטן „שרויט“.

נעמט מען אים פארדעקן
מיט שניי דעם גאנצן גוף,
וויל ער מער ניט שטארבן,
און ער שטעלט זיך אויף.

דריי הינטלעך אפן שלאכט-פעלד,
די שפור-הינט זיינען זיי,
זיי שפרינגען נאך די אינגלעך
און קוליען זיך אין שניי.

די שלאכטן האט געוואונען
דער קעפטן באבי גרעי ;
שניי-קוילן א קופע
און זיבן בערגלעך שניי.

צעלייגט מען דאָרט אַ פּייער,
מען צעשמעלצט דעם שניי:
זאָל מען דאָרט געדענקען
דעם קעפטן כאַבי גרעי!
אַט זאָז מין שלאַכטפעלד
ווי גוט איז צו באַשרייבן;
די שנייאיקע מילכאַמעס
זאָלן נאָר פאַרבלייבן!

שנייעלעך און טרערן

בערג מיט בלאַטע און אונטן איז שניי —
ליגן זיי אונטן און וויינען אזוי.
ליגן זיי אונטן דערשראַקן, פאַרשעמט,
אזוי ווי אַ קינד אַליין אין דער פרעמד.

קינדערלעך קוקן דורך אַרעמע שויבן,
און שנייעלעך פליען, ווי ווייסנקע שויבן.
איין קינד פעלט שיכלעך, דעם צווייטן אַ הימל,
דער וויל זיך גליטשן און האַט ניט קיין שלימל.

מאַמעס פאַרזאַרגטע די שנייעלעך ציילן.
— הערט אויף צו פאַלן, מיר האַבן ניט קיין קוילן.
און שנייעלעך קוקן דורך שויבן און הערן
און ווערן צענאַנגען פון אַרעמאַנס טרערן.

א טומל אָפן גליטש

הערט נאָר אויס, קינדער,
וואָס עס האָט געטראָפן,
מיט אַ שטיפער-אינגל
איז די זאך פאַרלאָפן.

מיר גליטשן זיך פון באַרג,
דער פראַסט האָט שטאַרק געברענט,
געפראָרן האָבן געזלעך,
בעקלעך, פים און הענט.

פלוצלונג רופט זיך אָפּ
פייפל שטיפער-יונג:
— קינדער, זעט וואָס איך וועל
טאָן באַלד מיט מיין צונג!

שרייען אלע קינדער:
— גיכער ווייז אונדז, נו!
שמעקט ער אויס זיין צינגל,
און לייגט צום שלימל צו.

האָט דער קאַלטער אייזן
זיין צינגל אָנגעכאַפט,
איז עס דאָרט געבליבן
ווי מיט משוועקלעך צוגעקלאַפט.

איינער שלעפט דאָס שלימל,
אַ צווייטער שלעפט דאָס אינגל.
און עס טאַנצט דער שטיפער:
— אוי-אוי-אוי — מיין צינגל!

האָבן מיר דאָס שליטל
געריסן און געריסן,
ביז מ'האָט זיין צינגל
פון שליטל אָפגעריסן.

נו, איז דאָס געוועזן
א טומל אָפן גליטש.
און א שטיפער איז געבליבן
מיט א צינגל אָן א שפיץ.

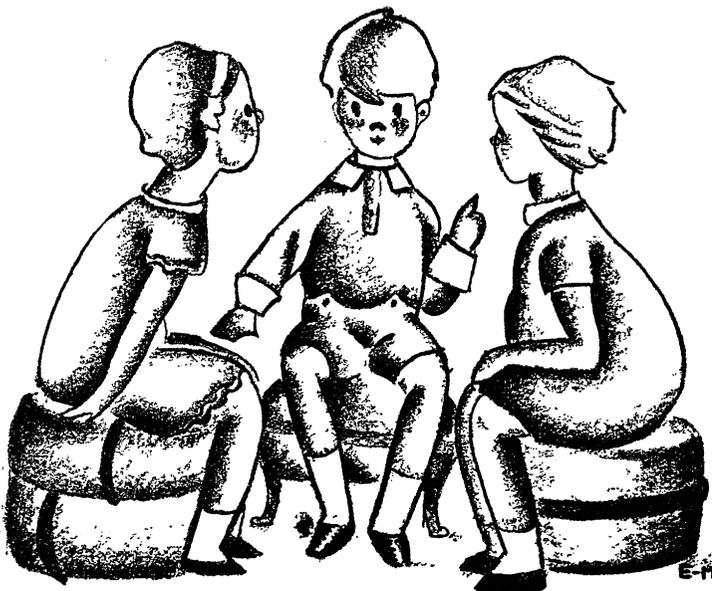
אַפן באַרג

אַף א באַרג, א גליטשיקן,
א זילבערנעם, א שפיציקן,
גליטשן זיך די זונען-שמראַלן
באַרג אַרויף און באַרג אַראָפּ.

טוט דער גלאַק א קלונג אין שול —
ווערט דער באַרג מיט קינדער פול,
אויף די שליטלעך אין גאַלאַפּ —
באַרג אַרויף און באַרג אַראָפּ.

ציען זיך גליטשן, צוואַנציק פאַלן
און עס לויפן נאָך די שמראַלן
נאָך די שליטלעך אין גאַלאַפּ
באַרג אַרויף און באַרג אַראָפּ.

טוט דער גלאַק א רוף אין שול,
מוז מען צו די ביכלעך גיין;
גליטשן זיך די זונען-שמראַלן
איינזאַם, גאַר אַליין...

E-MILLER

באלאדן

קינדער, קומט צו מיר!

הונדערט טויזנט קליינע קינדער,

אלע קומט צו מיר!

איר דארפט בא מיר קיין גלאק ניש קלינגען, —
אפן שטייט מיין טיר.

אלע וועלן מיר זיך זעצן,

בא מיר אף דער שוועל;

די לעוואַנע אין מיין געסל

לויכט איצט צויבער-העל.

מייסעס וועל איך אייך דערציילן,

נאך, און נאך, און נאך;

מיר וועלן אזוי זיצן

א גאנצע העלע וואך.

אלע מייסעס פון די וואַלקנס

בינד איך פאר אייך אויס;

אין די וואַלקנס האַלט איך זיי ...

זאג ניש קיינעם אויס.

פייער-פליגן

קינדער, איר זעט די פייער-פליגן?
אט די, וואָס איר לויפט זיי נאָך און קענט זיי ניט קריגן —
די פונקען, וואָס שפרינגען אום זומער באַנאַכט —
איך האָב וועגן זיי אַ מייסע פאַרטראַכט.

פאַרטראַכט, ווי זיי קומען צו אונדז אָף דער ערד.
זעצט זיך אַוועק אין אַ רעדל און הערט,
שטיפט ניט און לאַכט ניט, נאָר זיצט אָף אַן אַרט
און הערט וואָס איך זאָג אייך וואָרט באַ וואָרט.

איך ווייס ניט דאָס לאַנד און איך ווייס ניט די שטאַט,
איז נעם איך אַ דאַרף גלאַט אַזוי — אַט,
איז אין דעם דערפֿל געשוואַומען אַ טייך,
איז צו דעם טייך ניט געוועזן קיין גלייך.

דאַרט פלעגן זיך באַדן די זון מיט די שטערן
די שוועלבעלעך זינגען — אַ מעכאַיע צו הערן;
דער טייך פלעגט באַווייזן זייער פיל וואַונדער,
מ'פלעגט דאַרטן באַדן קראַנקע קינדער.

וויל באַ אַ מיידל ניט וואַקסן דער צאַפּ,
לויפט זי צום טייך און טונקט אָפּ איר קאַפּ;
וואַקסן איר אַן צוויי גאַלדענע צעפּ,
אַזוי לאַנג, אַז זיי קלעקן פאַר צוויי מיידלשע קעפּ.

האַט איינמאַל געטראַפּן, אין מיטן דער נאַכט,
אַן אומגליק אַזאַ, ניט פאַר קיינעם געדאַכט:
אַ ווייסיקע ציגעלע האָט זיך צעמאַנצט און צעזונגען,
ביז זי האָט איר פום אויסגעלונקען.

זי איז ניט געווען פון גלאט אזוי ציגן —
פאר אַרימע מאמעס פלעגט זי צואוויגן, וויגן —
זיינען קינדער און מאמעס צוזאמען געלאפן
צו זען וואס ס'האט מיט דער ציגעלע געמראפן.

כאפט מען די ציגעלע און מ'לויפט דא גלייך
אפבאדן איר פום אינעם וואונדער-טייך,
איז דעמאלט גראד סאף-כוידעש געווען,
פינצטער, אז מ'האט די נאז ניט געזען.

זוכט מען דעם טייך דארטן און דא,
מ'זוכט און מ'זוכט און דער טייך איז ניטא;
לויפן אום אלע אין גרויס פארדרום
און די ציגעלע וויינט: איר פום! . . . איר פום! . . .

איז ווי מ'זוכט דעם טייך אזוי,
דערזעט מען א בויס ווייסער ווי שניי,
מיט ווייסע צווייגן, ווי ווייסע הענט —
ווערט ליכטיקער, ווי עס וואלמן לאמפן געברענט.

ווערט עס ליכטיק, דערזעט מען דעם טייך,
כאפט מען די ציגעלע און מ'לויפט אהינצו גלייך;
שפרינגט זי אין טייך און באדט אפ איר פום,
ווערט זי געזונט, ווי א פרישינקער נום.

אין פינצטערע נעכט און כמארנע מעג
פלעגט דאס בוימל באלייכטן צום טייך דעם וועג.
איינמאל איז געווארן זייער קאלט,
האט געמראפן א זאך — אט דערצייל איך אייך באלד.

עם פאלט אַ שניי, דער וועג איז ווייט,
פארט אָן אַ פויער פון ערגעץ ווייט,
דערזעט ער גלייך דעם וויימן בוים,
האקט ער אים אָפּ און נעמט אים אַהיים.

צעהאקט אים און לייגט אים אין פייער אַריין,
ווערט אין זיין שטיבל וואַרים און פיין,
ברענט דער בוים און וואַרימט די הויז,
ברענט, און ברענט, און ברענט זיך ניט אויס.

דער ווינטער אַוועק, דער פּרילינג געקומען,
עס זינגען שוין פיגל, עס בליען שוין בלומען,
מ'לייגט שוין אָפּ טוואַע אין יעדן שיער,
נאָר אין פויערס אויוון ברענט נאָך דאָס פייער.

האַבן אַלע דערוואוסט זיך פון גרויסן וואַנדער,
לויפן אין שטיבל אי גרויסע, אי קינדער;
שטייען באַם אויוון, מ'רייבט די הענט —
און דאָס בויםל אין אויוון ברענט און ברענט.

פּלוצלונג — אין קוימען דער ווינט טוט אַ בלאַז,
פון בויםל ווערן פונקען און גלייך אָפּן גראַז,
פון גראַז אָפּ אַ בוים, פון בוים אָפּ אַ בלום,
איז ליכטיק געוואָרן אַרום און אַרום.

איז שוין קיינער די גאַנצינקע נאַכט ניט געשלאָפּן,
אַלע זיינען די פונקען נאַכגעלאָפּן;
דער שרייט: — ס'זיינען פליגעלעך! און דער שרייט:
— סע ברענט!
קינדער צעלאַכן זיך און פאַטשן מיט די הענט.

ארום טייכל טאנצן זיי אום אין קארעהאָדן,
און לייכטן, ווען מ'גייט באנאכט זיך באַדן.
אַט דאָס זיינען, קינדער, די פּיער-פּליגן,
וואָס איר, קינדער, יאָגט זיי און קענט זיי ניט קריגן.

איך רעכן זיי זיינען די קינדער פונעם בוים,
וואָס האָט אָנגעוואַרימט דעם פויערס היים ;
זיי פינקלען און שפּרינקלען זומער באַנאכט,
און איך האָב וועגן זיי אַ מייסע פאַרטראַכט.

באַשע און דער צאַר

מיט אַ העלדישער אידישער מיידל
האַט אַט די מייסע פאַסירט :
ס'איז געווען אין צאָרישן רוסלאַנד,
ווען דער באַס און דער צאַר האָבן רעגירט.

ווען די אַרבעטער האָבן באַשלאָסן,
ווי איינער, וואָס שטייט אויף פון שלאָף,
אַז צום צאַר און צו באַסישע הערשאַפט
וועט מוזן באַלד נעמען אַ סאַף.

איז הינטער אַן אַלטן ביים-אויילעם,
דאָס מאַל, די פאַרזאַמלונג געווען,
אין אַ קרומער צעבראַכענער שטיבל —
אַזאָ היים זאָלט איר קיינמאַל ניט זען.

די שויבן פאַרשטאַפּטע מיט טיכער,
און לעכער אין יעטוועדער ברעט,
ווען ס'איז אַ רעגן געגאַנגען,
איז מיט וואַסער געווען פול די בעט.

אַ פרוי מיט צעשראַקענע אויגן,
זי האָט אונדז דאָס שטיבל פאַרדונגען,
אַ פרוי מיט דריי קליינינקע קינדער,
פון קעלט און פון הונגער געצוואונגען.

באַשע, אַן אַרבעטער מיידל,
מיט אויגן ווי העל-בלויע בלומען,
זי האָט דאָס שטיבל געדונגען,
און די ערשטע אין שטיבל געקומען.

באשע, זי שמעלט זיך באם פענצמער,
צעשמעלט אלע בענקלעך און שטולן —
ארבעטער קומען און קומען,
ווי קינדער, וואָס קומען אין שולן.

עס פינמלט אין לעמפל דאָס פייער,
בארוימלט די רויטע געזיכמער,
דאָס פייער, די מענשן, די בענקלעך,
קוקן פארבענקט נאָך אַ דיכמער.

באשע, זי שמייכלט צופרידן,
רופט אויס מיט איר לאַשן איר פראַסטן:
— כאַוויירם, מיר הויבן כאלד אָן,
היטער, גייט, שמעלט אייך אָף פאַסטנס!

אכט וועכמער פארלאָזן דאָס שטיבל,
וועגן באַוואַכן זיי פיר.
דער רעדנער איז אויך שוין געקומען, —
באַסיע, זי שמעלט זיך באַם מיר.

דער רעדנער ווישט אויס זיינע ברילן,
צעשפיליעט זיין מאַנמל דעם שווערן,
הויבט אָן צו האַלטן זיין רעדע,
מיר זעצן זיך שטיל און מיר הערן.

ער רופט אונדז צום קאַמף פאַרן מאַרגן,
מיר אַרבעטער, שווייגן און הערן.
ער רופט אונדז צו ברעכן די קיימן,
מיר ביילן די פויסטן און שווערן.

עם הערט אויך דאס אַרימע שטיבל,
מיר זיצן ווי שוועסטער און ברידער
פלוצלונג דערהערט מען פון דרויסן
אַ טומל, געלאַף און גערודער !

בלייך ווי אַ טוך ווערט דער רעדנער,
קיין איינציקע מינוט ניט געטראַכט.
אַ בראַך די פאַרהאַנגענע שויבן
און אַ שפרונג אין די אַרעמס פון נאַכט.

אַ ציטער צעשרויפט אונדז די גלידער,
מיר פרוואון ניט ווערן פאַרלאָרן.
אין שטיבל ווערט שטילער און שטילער,
מיר הערן די קלאַנגען פון שפּאַרן.

די שפּאַרן ווי גלעקעלעך קליינע
צום טאַקט צו די פיס פון די פּערד.
זיי רינגלען אַרום אונדזער שטיבל.
אין דרויסן שווייגט הימל און ערד.

נאָר באַשע, מיט פייער אין אויגן,
רופט אויס מיט איר לאַשן איר פּראַסמן :
— כאַווייריס, כאַווייריס, זייט רואיק !
איך בלייב דאָ באַם מיר אַף מיין פּאַסמן !

מיר בלייבן געשמידט און צעטומלט
און באַשע, זי שטייט אַלץ באַם מיר.
באַם מיר איז געשטאַנען אַן אויוון,
אַ צעבראַכענער אויוון באַם מיר.

געענטמער-געענטמער-נאָענט
הערט זיך דאָס טופן פון פערד.
מיר זיצן געגרייט און פאראייניקט,
ביז מיר הערן אַ שפרונג אָף דער ערד.

באַשע מיט ברוסט קעגן סוינע,
באַס טיר, ווי אַ מומער באַס וויגל.
זי נעמט זיך צום שמיינערנעם אויוון,
און שליידערט אין דרויסן די ציגל.

זי שליידערט און שליידערט די ציגל,
און לאַזט ניט די פערד צו צום טיר.
קאַזאַקן, זיי שעלטן און שרייען,
און שמעלן אויס שפיזן צו איר.

זי שליידערט אין דרויסן די ציגל,
פאַרלירט ניט קיין איינציקע מינוט.
מיר לויפן צום טיר, איר צו העלפן,
זי ליגט אין אַ טייכל מיט בלוט !

מיר האָבן געשוואוירן, פאַרניכטן
יעדן צאַרישן הונט.
מיר היילן אויס באַשען די וואונדן,
באַשע ווערט ווידער געזונט.

נישמאַ שוין די צאַרן און באַסעס,
נישמאַ שוין די פינצמערע הינט.
אין רוסלאַנד איז איצמער סאַוועטן,
און באַשע, זי לעבט נאָך אַצינד.

דער שטומאָק

קינדער, איך וועל אייך דאָ איצטער דערציילן,
וואָס עס האָט געטראָפֿן מיט יאָרן צוריק,
מ'איז נאָך אין רוסלאַנד דאָן שקלאַפֿן געוועזן
און איך, אויך אַ שקלאַפֿ אַזאָ אין אַ פּאַבריק : —

מיר האָבן געאַרבעט ביז שפּעט אין דער נאַכט ;
קלאַלעס, געשרייען פֿון באָס נאָר געהערט ; —
ער האָט אונדז געצאָלט אַ רובל אַ וואָך,
און מיר האָבן געמיינט : אַזוי איז באַשערט . . .

מיר האָבן געהערט, אַז אין גרעסערע שטעט
קעמפט מען פֿאַר פּרייהייט, ניט נאָר פֿאַר ברויט,
מיר האָבן געהערט, אַז פֿאַר אַט-דעם קאַמף
ווערט מען באַשטראַפֿט מיט טורמע, מיט טויט.

נאָר באַ אונדז אין פּאַבריק איז אומעטיק, שמיל,
מיר שקלאַפֿן פֿאַרבענקטע—נאָך זון און נאָך פּרייד.
דער באָס, נאָר ער שרייט און טרייבט אונדז ווי פּערד
— מיר קוקן ניט אָן קיין יאַנטעוודיק קלייד.

ביז איין אינדערפֿרי—דער באָס קומט אַריין,
(ס'איז געווען אין ניינצן הונדערט און דריי),
ער פירט מיט זיך אויך אַ באַכער אַריין, —
קוקן מיר אַלע שמיל און געטריי.

דער באַכער איז הויך און מאַגער און בלאַס,
האַט טונקעלע אויגן, געקרייזלטע האַר,
ער קוקט אָפּ אונדז—שמיל, ווי אַ טאַם,
דערנאָך נעמט דער באָס און שטעלט אים אונדז פֿאַר :

„אָט דאָס איז אַ באַכער, וואָס'ט אַרבעטן דאָ,
דער באַכער איז שמוס און מױב ווי די וואַנט,
איך מוז אים דאָ האַבן צו דרייען די ראַד,
כ׳האַב לאַנג שוין געזוכט אַזאָ ביליקע האַנט.“

שמעלט זיך דער באַכער גלייך דרייען די ראַד.
(אָן אַרבעט, וואָס פאַסט זיך נאָר פאַר אַ פּערד),
ער דרייט פון דער פּרי ביז שפּעט אינדערנאַכט—
טראַכטן מיר:— אים איז אויך, נעבעך, באַשערט...!

אַרבעט דער שטומער אַ כוידעש און צוויי.
ס'צאָלט אים דער באַס מיטן אָפּפאַל פון טיש.
און ער — אַלץ ער שווייגט, געבויגן זיין קאַפּ,
מיד, אַז ער שלעפט זיך שוין קוים אָף די פּיס.

מ'שלעפט אים באַס פּאַלע: שטומאַק און שטומאַק!
מ'שיקט אים נאָך בייגל, אין רעגן און שניי,
און ער לויפט אַרום וואו מען שיקט אים—
קריגט וואו אַ קענדל און קאַכט פאַר אונדז טיי.

קומט וואַרמעס-צייט, אַז מ'זיצט און מ'רעדט
פון די ביטערע ליידן, וואָס אונדז איז באַשערט,
נעמט דער שטומאַק דעם בעזים אין האַנט
און גייט צו צום טיש און קערט דאָרט און קערט...!

* * *

איינמאַל פאַרנאַכט, ס'איז פּרילינג געווען.
אָוועק נאָך אַ טאַג אָן פּרייד און אָן זון.
איך טו אָן מיין מאַנטל און וויל גיין אַהיים,
אַ בריוועלע ליגט, ניט ווייט פון מאַשין.

„הער נאָר, דו מיידל פון אַרבעט און נויט!
וויילסט וויסן דעם וועג צו פרייד און צו גליק?
זאָג פון דעם בריוועלע קיינעם ניט אויס,
און גיי ניט אַהיים, נאָר גיי וואו איך שיק.

פאַרנעם זיך אָפּ רעכטס, אַ וויאַרסט און אַ האַלב,
דערזעסטו דעם קלויסטער, די שטאַטישע באַד,
מוזטו גיין ווייטער, אַ וויאַרסט און אַ האַלב,
ביז דו דערזעסט דעם פריצישן סאַד.

זאַלסט באַ קיינעם ניט פרעגן קיין וואָרט,
אַ מיידל אין ווייסן וועט זיצן אין גראַז:
זי'ט שמייכלען צו דיר—איז שמייכל צו איר,
און לייג-צו דיין מיטלסטן פינגער צום נאָז“.

איך לייען און לייען, אין האַרצן מיר קלאַפט:
ווער האַט דאָס בריוול געלייגט באַם מאַשין?
„אַ מיידל אין גראַז, אַ פינגער צום נאָז“—
נעמט עס מיך טאַקע ציען אַהין...

דער אַוונט איז קיל, דער אַוונט איז שמיל,
אַט איז דער קלויסטער, די שטאַטישע באַד,
איך גיי און איך גיי—פון בריוול געפירט,
ביז קוים שוין דערלעכט דעם שטאַטישן סאַד.

עס זיצט טאַקע אַ מיידל, אין ווייסן געקליידט,
זי שמייכלט צו מיר, איך שמייכל צו איר.
מיר לייגן-צו ביידע די פינגער צום נאָז,
דערנאָך מאַכט זי: שוועסטערקע, קום וואו איך פיר.

ס'איז פרילינג אין סאָד, באַבלומט איז דער וועג,
א פייגעלע זינגט און באַגלייט אונדז די טריט.
די מיידל—זי קוקט אַהין און אַהער,
ס'זעט אויס, ווי זי וואַלט זיך פאַר עפעס געהיט.

בליאונגען פאַלן אָף אונדזערע קעפּ,
און אַט איז מען שוין אין יאָגעדע-טאַל.
איך קוק זיך אַרום — וואָס האָב איך דערזען?
פון פאַבריק אַלע מיידלעך, אַ הונדערט אין צאַל.

צווישן די ביימער אַ ווינטעלע ווייעט,
איך קוק און איך טראַכט: — ווי קומען דאָ אַלע?
וועט עפּשער פון ערגעץ באַלד קומען אַ פּרינץ
און אויסקלייבן זיך דאָ די שענסמע קאַלע?

פּלוצלונג רופּט אויס דאָס מיידל אין ווייסן:
„טייערע שוועסטער, איר זאָלט זיין געגרייט.
ס'זעט אימיצער ריידן דאָ באַלד פאַר אונדז“...
זיינען מיר טאַקע געוואָרן דערפּרייט.

ווערט עס אין טאַל שמילער ווי שמיל,
מ'הערט ניט קיין וואָרט, מ'הערט ניט קיין הוסט.
פּלוצלונג באַווייזט זיך דער מויבער שטומאַק,
ער איז וואו געזעסן הינטער אַ קוסט.

—דער שטומער וועט ריידן?— אין האַרץ טוט
אַ קלאַפּ ...
אָף צוויי קורצע ביימער איז געלעגן אַ ברעט.
שפּרינגט ער ארויף און פאַרנינגט זיך פאַר אונדז,—
דער מויבער שטומאַק שמעלט זיך און רעדט:

„מייערע שוועסמער, ניט זייט איבערראשמ,
איך וועל אייך איצט ווייזן, צו פרייהייט דעם וועג“.
ער רעדט אזוי שיין, אין באזילבערמער נאכט,
ער ווייזט אונדז דעם וועג, צו פריידיקע מעג.

מיר זיינען אָפּ מאַרגן אַרויס אין אַ סטרייק,
שטום איז געבליבן די גאַנצע פּאַבריק.
און דער מייערער כאַווער איז ווידער אַוועק—
ווערן אַ „שטומער“, אין אַן אַנדער פּאַבריק.

מייסעס

א פלעשל מילך פאר ווייטן

בא מיסטער ברעדלין אין קעלער זיצט א מילך-מאן און קוקט דורכן קליינעם פענצטערל. אפן שוועל שטייען דריי פלעשער מילך. קוקט ער אף דער מילך און ווארט. ס'איז דריי אזויגער, פיר און האלב נאך פיר און די מילך שטייט נאך ניט גערירט. אין קעלער איז ווארים, האט דער מילך-מאן אביסעלע איינגעדרימלט. זיך ווידער א כאפ געמאן. קוקט ווי-דער אף דער מילך און טראכט : מיסטער ברעדלי זאל טאקע זיצן אויבן אין פענצטער און הימן ?

קומט אן א נעגער-אינגל אין צעריסענע שיד, מיט אן אלטן מאנטל און לויפט צו צו דער שוועל. ארומקוקן דארף ער זיך ניט, ווייל אלע שלאפן. טוט ער א כאפ א פלאש מילך און לויפט.

דער מילך-מאן איז ארויסגעלאפן פון קעלער, א שפרונג געמאן אף זיין אויטאמאביל און זיך א יאג געמאן נאכן אינגל. דאס נעגער-אינגל, א הויכער, א דארער, איז געלאפן ווי א הירש, האלטנדיק די פלאש מילך, שטארק צוגעדריקט צום הארצן.

— שמעל זיך אפ, דו גאנעווי! לאז מיך ריידן צו דיר!
— האט דער מילך-מאן נאכגעשריען דעם צעשראקענעם אינגל.
דאס אינגל האט א שליידער געמאן די מילך און ווידער געלאפן א צעשראקענער, א פארמאטערטער.

די קליינע ווייטען איז געלעגן אין וויג און מיט ברוינע, גרויסע אויגן געקוקט צו דער פיר, איר ברידערל לעסלי זאל איר דערלאנגען א פלעשעלע מילך. קוקט זי און קוקט און קוקט. ניטא לעסלי ווילסאן, איר גרויסער ברודער.

לעסליס מאמע ווייסט, אז לעסלי גייט אלע פארמאג ארויס
אז געלט און קומט מיט א פלאש מילך. ליגט זי אלע פארמאג
און מורמלט: „א לארד, גומער, מיין לעסלי איז ניט קיין גא-
נעוו. ס'איז פאר ווייווען. לארד, מיין לארד, פארגיב אים,
מיין זון“.

ווארט ווייווען, ווארט איר מאמע און אט לויפט אריין
לעסלי א פארסאפעטער, א צעשראקענער, שמעלט זיך אפ
לעבן זיין שוועסטערלס וויגעלע און רעדט:
— גא מאר מילק, ווייווען, גא מאר — דער ווייסער מאן
האט מיך געפאקט.

ווייסט ניט ווייווען וואס ער רעדט, קוקט זי אים אין
די הענט, און לעקט די קליינע ברוינע ליפעלעך. דער טאמע
זייערער איז ווידער אוועקגעגאנגען זוכן ארבעט.

שטייט דער דרייצן-יאריקער לעסלי לעבן וויג און קוקט מיט
שרעק צום פענצטער. דערהערט ער — קליפ-קלאפ אין טיר.
טוט ער א שפרונג אונטערן בעט, ווי א קאץ, א נאשערן. זיין
מאמע האט ווייסע ציין, מיט ווייסע אויגן, אינימטן מיט
ברוינע רונדעלעך, ווי צוויי סענטן. לויפט זי צו דער טיר,
שטרעקט אים אירע דארע הענט און בעט זיך באם מילך-מאן:

— א, פיינער, גומער מילך-מאן, נעמט ניט מיין לעסלין
צו דער פאליציי. ער דארף מארגן גיין אין סקול. ער האט
א גאלדן הארץ, מיין לעסלי, א לארד, א לארד!

דער מילך-מאן האט געזען לעסליס צעריסענע שיד אף
זיינע שווארצע, דינע פיס, וואס האבן ארויסגעשמעקט פון
אונטערן בעט, און לעסלי האט אויך געזען דעם מילך-מאנס
שיד.

דער מילך-מאן האט געהערט, ווי די פרוי ווילמאן דער-
ציילט, אז מ'וויל איר ניט געבן קיין רעליף, ווייל זי וואוינט
ניט לאנג אין דעם געגנט.

— אַ לאַרד, לאַרד! מיין מאַן אַרבעט שוין ניט צוויי יאָר
— האָט זי זיך באַקלאַגט פאַרן מילך-מאַן.
דער מילך-מאַן האָט געקוקט, ווי וויזויען זייגט איר פינג-
גערל און ער האָט געקלערט וועגן דעם, וואָס זיין באַלעבאַס האָט
אָזויפיל מילך.
דער מילך-מאַן איז אַרויס צום וואַגן און אַריינגעבראַכט
צוויי פלעשער מילך.
— נעמט אייך די מילך פאַר אייער בעיבי, ס'איז אַף מיין
רעכענונג. אַבער מער קען איך ניט געבן...
לעמלי איז אַרויסגעשפרונגען פון אונטערן בעט און גע-
נומען וואַרעמען די מילך פאַר זיין שוועסטערל.

באַרני און שינג-לי באַקענען זיך דורך לענינס בילד

שינג-לי, דער כינעזישער לאַונדרי-מאַן, קוקט שוין דורכן פענצמער. ביז היינט איז ער געווען עלנט. שינג-לי איז דער איינציקער כינעזער אין אונדזער שמעטל. כאַטש ער טראַגט ניט קיין צאַפּ, פונדעסטוועגן שמעלן זיך די קינדער אַפּ לעבן זיין פענצמער. זיי קוקן מיט נייגעריקייט אַפּ די געבלימלמע גאַרדינען, וואָס טיילן אַפּ זיין קליינע היים פון זיין אַרבעט-צימער, אַזוי ווי זיי וואַלטן געוואַלט זען, וואָס הינטער זיי טומ זיך ... אַפּט שמעלן זיי אים אַרויס אַ צונג און לויפן אַוועק, לאַכנדיק.

שינג-לי משעפעט ניט די אינגלעך. עפשער קינדער פון זיינע קונדן. קוקט ער אפילע זעלמן אין פענצמער. ער שטייט שטילינקערהייט און פרעסט די קלאַרע העמדער. שפעט באַנאַכט, ווען אַלע געשעפטן בלייבן פאַרשלאָסן, ווען נאָר די קאַלירמע אַרטיקלען שיינען דורך די באַלויכטענע שווי-פענצמער, איז שינג-לי אַפּט דער איינציקער וואַכעדיקער מענטש אַפּ דער עוועניו.

מיט זיין רוקן צום געבלימלמן גאַרדין, וויגט ער זיך אַפּן אַלטן וויג-שטול, לייענט אַ בוך אַדער אַ צייטונג, ביז ער גייט אַריין הינטערן גאַרדין.

אין זעליקן שמעטל, וואוינט אַ אינגל, וואָס הייסט באַרני, און וואָס האָט האַלד צו קלייבן קנעפלעך. ווילסט אַ קנעפל מיט אַ סערפּ און האַמער ? באַרני האָט עס. ווילסט אַ קנאַפּ מיט לענינען ? באַרני האָט עס. און אַט טראַגט ער אַזאַ קנאַפּ אין לאַץ. גייט ער פאַרביי שינג-ליס פענצמער, זעט ער אינגלעך קוקן אַריין, שמעלט ער זיך אויך אַפּ. אַפּן פענצמער

שמיים א גלעזערנער טאָפּ מיט גאַלדענע פישעלעך. אַ כּי-
געזישע ליאלקע-מיידעלע זיצט אויך אין וואַסער, מיט אַ
בלוען שירעמל. זי טראָגט אַ ראָזעווע קליידל און די גאַל-
דענע פישעלעך דרייען זיך אַרום איר.

שטייען די אינגלעך, קוקן און קוקן און פאַרגעסן זיך דער-
וויל אים אַרויסצושטעקן די צינגער.

קומט שינגלי צו צום פענצטער. דערזען, אַז שינגלי-
קוקט דורכן פענצטער, זיינען זיך די אַנדערע אינגלעך צע-
לאָפן. געבליבן איז נאָר באַרני. קוקט שינגלי אָפּ באַרני און
באַמערקט דעם קנאַפּ מיט לענינס בילד אָפּ זיין לאַץ.

שמיכלט שינגלי. ווערט באַרני דרייסטער. שמיכלט
ער אים צוריק אין פאַנים. ווערן באַ שינגלין די אויגן ווי זיל-
בערנע שפעלטלעך, די ליפּן דיין. אַ שמיכל צעלייגט זיך איבער
זיין גאַנצן פאַנים.

— קאַם, קאַם, — רופּט אים שינגלי מיטן פינגער, ער
זאָל אַריינגיין צו אים.

איצט האָט שוין באַרני מוירע געקראָגן. דער צען-יאַר-
ריקער באַרני האָט זיך דערמאַנט אַ מייסע פון דער ראַדיאָ,
אַז אַ „טשינקי“ (כינעזער) איז אַ שרעקלעכער מענטש. רוקט
ער זיך אָפּ פון פענצטער און וויל אַהיים לויפן.

נעמט שינגלי אָפּ גיך אַרויס אַ ביכל, עפנט דאָס פאַנאַן-
דער און ווייזט אָן באַרני אָפּ לענינס בילד.

— לענין, — מאַכט ער, — לענין, מי-לענין-מען!

באַרני האָט געהערט די רייד, איז ער אַריין צו שינגלין.

— מאַי קאַמעראַד! — האָט שינגלי אויסגערופּן.

— יעס, יעס, — האָט באַרני צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ, אים

געגעבן די האַנט און אַהיימגעלאָפּן דערציילן זיין טאַטן.

מעיפל ווארט אפן פרילינג

איר ווייסט, קינדער : דאס מעיפל-בוימל דערגרייכט שוין מיין פענצטער. אמאל איז עס געווען פון אלע ברידערלעך דער קלענסטער.

לעצטן זומער האט שוין מעיפל געבראכט נוצן. מיין גאס האט זיך אנגעהויבן מיט אים פוצן. זיין געדיכטער קאפ האט אפן אספאלט א רונדן שאטן געמאכט. האבן מאמעס זייערע קינדערלעך אהין געבראכט און זיי געלייגט שלאפן. קינדער פלעגן זיך קומען שפילן אונטער מעיפלס געדיכטע לאקן. קינדער האבען אין זיין קאפ, א געסט געמאכט. מעיפל איז געווען זייער שטאלץ, וואס אלע זיצן ארום אים. ער איז פון אלעמען העכער, שוט א ווינט א בלאז, ווערט ער גאר א פעכער.

איצט איז קאלט געווארן. דער ווינט האט די קינדער אין די הייזער פארטריבן. איז מעיפל אומעטיק געבליבן. ער קוקט און קוקט, אים איז א וואונדער : וואו זיינען דאס אהינ-געקומען אלע קינדער ? און וואו זיינען די מאמעס מיט די וועגעלעך ?

לעצטע נאכט האט מעיפל מיט קיין אויג ניט צוגעמאכט. א פוילער געוויטער האט אנגעהויבן אויסטאן זיין בראנז-גאל-דענעם גארניטער. מעיפל האט זיך געבעטן : ס'איז מיר קאלט, רייס ניט פון מיר מיינע בלעטער. טו עס כאטש אביסל שפע-טער. אבער דער בייזער געוויטער האט ניט געוואלט וויסן, ער האט געריסן און געשליסן, ביז ער האט שוין ניט געהאט וואס צו פליקן און געלאזט מעיפלען א וויינענדיקן.

אינדערפרי, ווען די זון האט אויסגעריבן אירע אויגן,

האַט מעיפל צו איר זיינע הענט אויסגעצויגן : זע, זון, ווי
דער וועטער האַט מיך געלאָזט אָן שום בלעמער.
איז די זון צו מעיפלען צוגעקומען, אים מומערלעך אַרומ-
גענומען און אים געטרייסט : צימער ניט מעיפעלע אַזוי, וועסט
באַלד קריגן אַ ווייסנקן גאַרניטערל פון שניי. און איידער דו
וועסט כאַפֿן אַ פאַרקילונג, וועט אַנקומען דער פּרילינג.
האַט מעיפל אַ וויילע געטראַכט און דערנאָך זיך צעלאַכט...
מעיפל וואַלט געוואַלט, אַז דער פּרילינג זאָל שוין איצט
קומען און ער זאָל זיך צעגרינען, צוזאַמען מיט אַלע גראַזן און
בלומען. וואַרט ער, און וואַרט, מעיפל, אומגעדולדיק, הויל און
דין, וויגט זיך און וויגט זיך, אַהער און אַהין.

דער פויגל, וואָס האָט געזוכט קאוועד

אין אַ וואַלד, האָט געוואוינט אַ פויגל. דער פויגל איז גע-
ווען זייער אַ שיינער, שענער פון אַרעם-בענדער, שענער פון
פאַטשערקעס, שענער, אַפילע, פון שטיקלעך גלאַז, וואָס בליש-
משען אַנטקעגן דער זון.

האַט זיך דער פויגל זייער שטאַלץ געהאַלטן, געוואַלט, און
די געוויינלעכע פייגעלעך זאַל אים באַדינען, אַפגעבן קאוועד
און לויבן זיין שיינקייט.

די פייגעלעך האָבן אַבער באַדאַרפט בויען זייערע נעסטן,
האַדעווען זייערע קינדערלעך, און זיי האָבן ניט געהאַט קיין
צייט צו לויבן דעם פויגלס שיינקייט. באַדינען האָבן זיי אים
מאַקע ניט געוואַלט, ווייל דער פויגל איז געווען געזונט און
האַט געקענט אַרבעטן אַליין.

איז דער פויגל ביי געוואָרן און ער האָט באַשלאָסן אַראָפּ-
צופליען אַף דער ערד.

— אונטן, אַף דער ערד, וועל איך זיך קענען אויסבאַרימען,
— האָט דער פויגל געטראַכט.

איידער ער איז אַראָפּגעפלוין אַף דער ערד, האָט דער
פויגל אויסגעריסן אַ פעדער פון אַ פרעמדן פויגל, איז אַרויפ-
געפלוין צום רעגן-בויגן, האָט איינגעטונקט די פעדער און
געפאַרבט זיין שנאַבל אין די פאַרבן פון רעגן-
בויגן; נאַכדעם איז ער צוגעפלוין צו אַ טייכל, האָט זיך
אַפגעשפיגלט אין קלאָרן וואַסער — און איז אַראָפּגעפלוין
אַף דער ערד צווישן די מענטשן.

דער פויגל איז געפלוין און געפלוין, ביו ער איז געקו-

מען אין אן אַרים געסל, האָט זיך אַוועקגעשטעלט אַף אַ דעכל
און גענומען רופן :

— קאַקאַ-קאַ !

זיינען זיך צוזאַמענגעלאָפּן קינדערלעך.

— אַ פּויגל, אַ פּויגל, אַ שיינער פּויגל ! — האָבן די קינדער

דערלעך געשריען און געפאַטשט מיט די הענטעלעך.

איז אין דעם אַרימען געסל געוואָרן אזאָ פּרייד. די קינדער

דערלעך האָבן געבראַכט שטיקלעך ברויט, קערנדלעך און

האַבן געוואָרפּן דעם פּויגל צו עסן.

און דער פּויגל איז געווען אזוי שיין אַפּן דעכל, אַנטקעגן

דער זון, שענער פּון אַ גאַרמן מיט בלומען, שענער פּון דעם

טייכל, אין וועלכן די זון האָט זיך געשפּיגלט.

היין און צוריק האָט דער פּויגל שפּאַצירט איבערן דעכל,

פּאַנאָדערשפּרייטנדיק דעם עק, אזוי ווי אַ שיינעם פעכער. און

געוואָרט האָט דער פּויגל, אז די קינדער זאָלן רופן זיין בעקאַ-

וועדיקן נאַמען.

די קינדערלעך האָבן אַבער ניט געוואוסט זיין נאַמען.

איז דער פּויגל ביז געוואָרן, האָט אַ פאַטש געטאַן מיט די

פליגלען און איז אַוועקגעפּלויגן.

זיינען די קינדערלעך געוואָרן זייער אומעטיק און נאַכ-

געשריען דעם פּויגל :

— פּייגעלע, פּייגעלע, פּלי ניט אַוועק, מירן דיך ליב

האַבן, מירן דיר געבן עסן ; קום מאַרגן, קום מאַרגן !

דער פּויגל האָט זיך אַפּילע ניט אומגעקוקט און איז

אַוועקגעפּלויגן זוכן קאַוועד.

איז ער געפּלויגן, געפּלויגן, און געפּלויגן, ביז ער האָט

דערוען גאַלדענע שפּיצן פּון אַ פּאַלאַץ, אַרומגערינגלט מיט אַ

שיינעם גאַרמן. האָט זיך דער פּויגל אַראָפּגעלאָזט אין גאַרמן

אַרײַן, האָט זיך אָפּגעשטעלט אַף אַ גאַלדן בענקעלע, אַנגע-

בלאַזן זיך און גענומען רופן :

— קא-קא-קא! —

איז אפילע קיין איין קינד ניט געקומען.
נאך א פרוי מיט א מאן זיינען ארויס פון פאלאץ. די
דאמע האט א קוק געמאן אפן פויגל און זי האט מיט פרייד
אויסגעשריען:

— א פויגל! א פליגל פאר מיין הוט! ...

דער פויגל האט ניט פארשטאנען די פרייד פון דער דאמע,
האט ער זיך געוואלט אויספיינען פאר זיי, באווייזן זיין שיינ-
קייט און נאך מער זיך אנגעבלאזן.

אפן צווייטן טאג האבן די שיינע פליגלען פון דעם פויגל
באצירט דער רייכער דאמעס הוט.

און זיין קערפער איז געלעגן אפן מיסמ.

דער גאלעך

איין זונטיק פרי, ווען אלגאס טאטע איז געלעגן אונטער
אן אויטאמאביל און געארבעט, דערהערט ער:

— גוט מאָרגן, ברודער. אום זונטיק אַרבעט איר ?

קריכט ער אַרויס פון אונטערן אויטאמאביל, ערשט, ער
טוט אַ קוק, אַ גאלעך שטייט לעבן אים.

— מיר אַרבעטן ווען מיר האָבן, — האָט אלגאס טאטע
געענטפערט קורץ, און ווידער אַרונטער אונטער דער קאַר.

אַז ס'איז שמיל געוואָרן, האָט ער געמיינט, ער איז פון
דעם גאלעך שוין פאַטער געוואָרן. ערשט, ער גייט אַריין אין
שטוב — דער גאלעך טיינעט איין מיט זיין ווייב, וועגן שיקן
די קינדער אין סאַנדעי-סקול.

— ווי איך זע, אַרבעטסטו אויך אום זונטיק, נאָר דו קריגסט
אַסאך מער באַצאלט פאַר דיין אַרבעט, — האָט דער אייזן-
אַרבעטער זיך געווענדט צום גאלעך מיט אַ שמרענגען קאַל.

— ניין, ניין, ברודער, איך אַרבעט פאַר גאַט און פאַר
איך, — האָט דער גאלעך געשמאַלט, און זיינע צעשראַקענע
אויגן האָבן געפינטלט, קוקנדיק אָף דעם אייזן-אַרבעטערס
קרעפטיקע אַרעמס.

מער ווי אָף אַלעמען, האָט דער גאלעך געקוקט אָף דער
אַכט-יאָריקער אַלגא. „די צוויי גרויסע, זיינען שוין „פאַרפאַלע-
נע“, — האָט דער גאלעך געטראַכט.

דזשאַן האָט אים געפרעגט:

— אַז יעזום איז אַזאַ גוטער, טאַ פאַרוואָס העלפט ער
ניט די אַרבעטלאָזע ?

— יעוזם איז אַ קאָפיטאַליסט, — האָט זיין גרעסערער
שוועסטער געלאַכט.

יא, די צוויי גרויסע זיינען דעם פאַטערס קינדער, אַבער
אַלגאַן, זי וועט ער שוין פון אויג ניט אַפלאַזן.

די גאַנצע צייט שטייט זי און הערט זיך איין, וואָס
ער רעדט מיט איר מאַמען.

איז דער גאַלעך צוגעגאַנגען צו אַלגאַן און איר גענומען
גלעסן, ריידנדיק צו איר מאַמן:

— שיינע קינדערלעך האָסטו, ברודער. מ'דאַרף פאַר
זיי האַבן אַסאַך געלט. ניט אַזוי, ברודער? אַך, סאַראַ ווייכע
לאַקעלעך זי האָט, דיין אַלגאַ, ברוינע, אַזוי ווי דיינע, און
אויגן האָט זי דיין ווייבס.

אַז דער גאַלעך האָט דערזען, אַז דער אייזן-אַרבעטער
הערט זיך ווייניק צו צו זיינע רייד, נאָר ער פּרעגט גאָר אַלע
וויילע, וויפל דער זייגער איז, האָט דער גאַלעך געריבן זיינע
ווייסע הענט און געזאָגט:

— איצטער, קינדערלעך, וועל איך אייך זאָגן אַ גומן מאַג.
איך גיי איצטער צו אַ שוועטער. זעקס קינדערלעך האָט ער,
און ער גייט, געבעך, אַרום אַן אַרבעט. איין מיידעלע הייסט
טערעזאַ, מאַנצט זי באַ אונדז אין סאַנדעיי-סקול, האַבן מיר
איר געקויפט אַ הימל-בלויע קליידעלע מיט ווייסע שיך. דיר,
אַלגאַ, וואָלט אויך געפאַסט אַזאַ קליידל.

אַז דער גאַלעך האָט דערזען, ווי אַלגאַס מאַמע עפנט
ברייט די טיר, האָט ער גענומען זוכן זיין רעגן-שירם און
געזאָגט שטיל און מיט געבעט:

— דאַרפסט ניט זיין ביזו, ברודער. איך זע, אַז דו ביסט
אַרים. מיר העלפן אַזוינע, וואָס גייען אין יעזוסעס וועג. דיינע
קינדער וועט דאָך גאַרניט שאַמן, ווען איך וועל זיי נעמען אין
סאַנדעיי-סקול.

ווען אלגא האט דערזען, אז דער גאלעך טוט שוין אן
זיין הוט, האט זי אויסגערופן :

— מיסטער פאדער ! מיסטער פאדער ! ווארט א וויילע,
איך וועל דיר מיטגעבן א ביכעלע פאר דעם שוסטערס קינדער,
א שוין ביכעלע.

— אהא, — האט זיך דער גאלעך געריבן די הענט, —
א ביכעלע. זי וויל זיך שוין באקענען מיט אונדזערע קלויסטער-
קינדער.

— נו-נו, לאז זען דאס ביכעלע. איך וועל דאס זיכער
איבערגעבן דעם שוסטערס קינדערלעך, — האט דער גאלעך
געווישט זיינע ברילן מיט א זידן טיכעלע און צופרידן גע-
שמיכלט.

אז אלגא האט אים דערלאנגט א „פיאנער“, האט ער
געקוקט, געקוקט. זיינע אויגן זיינען גרעסער געווארן, ביז ער
האט אויסגעשריען :

— וואס, קאמוניסטישע ליטעראטור ? ! ניט קיין וואונדער !
ער האט א כאפ געמאן זיין רעגן-שירם און איז ארויסגע-
לאפן, באגלייט מיט א געלעכטער פון דעם אייזן-ארבעטער און
זיינע קינדער, און איז מער קיינמאל ניט געקומען.

„מיד“ אָדער „מעד“

בלימעלעס טאמע איז אַ פרעסער. ער פרעסט זיידענע קליידער פאר רייכע מענטשן. בלימעלע איז אַ בלאַנדע, מיט בלויע אויגעלעך. זי איז שוין פינף יאָר, און גייט אין קינדער-גאַרטן. זונטיק, גאַנץ-פרי, אַז אין קיך איז שאַ, שמיל, כאַפט זיך בלימעלע אויף די ערשמע און שרייט אויס: „וואָס איז היינט?“ רופט זיך אָפּ איר טאמע: „היינט איז זונטיק, בלימעלע!“ טוט בלימעלע אַ שפרונג, און זי איז שוין מיטן טאמן. הויכט זיך אָן אַ קושעריי, אַ שטיפעריי. דערנאָך ברענגט בלימעלע איר טאמן זיינע זונטיקדיקע שיך, טוט זיך טאמע אָן, און מ'נעמט שטיפן, זינגען, שפרינגען, שפילן אין פערדלעך. איז אַלע זונטיק זעט בלימעלעס טאמע אויס ווי אַ קליין אינגל.

איין זומער-פאַרנאַכט, עס איז געווען זייער, זייער הייס, זיצט אַזוי בלימעלע אָפּ דער שוועל און אַלע מאָל טוט זי אַ פרעג באַ איר מאמען: „מאמע, ווען איז זונטיק?“ ווארט זי אַזוי, און ווארט, און ווארט, און איר טאמע איז נאָך ניטאַ. ווייל עס איז געווען זייער הייס, האָט ער זייער אַסאך זיידענע קליידער צו פרעסן פאַר רייכע פרויען, וואָס פאַרן זיך באַדן. אַז מ'האַט שוין גענומען צינדן פייער אין די שטיבער, איז איר טאמע אָנגעקומען. טריט-באַ-טריט איז ער געגאַנגען, אין איין האַנט געהאַלטן זיין רעקל און מיט דער צווייטער זיך געווישט זיין שמערן.

דערוען איר טאמן, שרייט בלימעלע אויס: „טאמע, טאמע, טאמעלע!“ שפרינג-שפרונג און זי הענגט שוין אָפּ איר טאמנס האַלדז און קוש-קוש. האָט איר טאמע אַפילע

ניט קיין שמיכל געטאָן. אַרונטערגענומען בלימעלעס הענטלעך פון זיין האַלדז, און געבעטן בלימעלען: „זע, בלימעלע, הענג דיך ניט אָן אַן מיר, איך בין מיד“. ווערט בלימעלע זייער אומעטיק, נעמט נאַכגיין איר טאַטן. און איר טאַטע זעט אפילע ניט, אַז זיין מיידעלע גייט אים נאָך, וויינענדיק שטי-לינקערהיים.

אַז מ'זעצט זיך עסן, זעט מען — בלימעלע פעלט באַס טיש. לויפט די מאַמע זי זוכן, זוכט זי און זוכט און זוכט. זי טוט אַ קוק — בלימעלע שטייט אין פאַר-הויז, אין אַ ווינ-קעלע, און וויינט. האָט זיך די מאַמע דערשראָקן און גע-פרעגט: „וואָס איז, מיין קינד, וואָס וויינסטו?“ ענטפערט בלימעלע: „איך וויין, ווייל פאַפע איז „מעד“ אַף מיר. ער האָט מיר אַליין געזאָגט, אַז ער איז „מעד“. נעמט די מאַמע ס'קינד פאַרן האַנט, פירט עס צו צום טאַטן און פרעגט: „זאָג נאָר, טאַטע, פאַרוואָס ביסטו „מעד“ אַפן קינד?“ קוקט דער פרעסער אָן זיין ווייב און קינד, און צעלאַכט זיך: „כאַ-כאַ-כאַ!“ „מעד“ נאָר!“ דערנאָך נעמט ער קושן בלימעלען און זאָגט איר: „איך בין „מיד“, בלימעלע, ניט „מעד“. האָט מען זיך געקושט און געקושט. אַז דער טאַטע האָט געגעסן, האָט זיך בלימעלע געשמעלט הינטערן טאַטן און געזאָגט: „טאַטע, איך הענג מיך ניט אָן אַף דיר, איך הענג מיך אָן אַפן שמוול.“ שפעטער, אַז בלימעלעס טאַטע איז געזעסן און געלייענט, האָט ער געהערט ווי בלימעלע פרעגט פון שלאָף: „טאַטע, „מיד“ צי „מעד“? איז ער אַוועק צו איר, איר גוט איינגע-דעקט און איינגערוימט אין איר אויערל: „מיד, מיד, בלי-מעלע, ניט „מעד“, און זי געקושט און געקושט.

די צוויי כאוויירימלעך און דער סקעב-טאטע

יאנקלס טאטע איז א פאריער. ער גרייט צו פוטער, אז די רייכע מענטשן זאלן האבן ווארעמע מאנטלען. נאָר איצמער סטרייקט יאנקעלעס טאטע. איר ווייסט דאָך וואָס אַ סטרייק מיינט? טאטעס ווילן, אז זייערע קינדער זאלן האבן גענוג עסן; ריימוועגעלעך, ליאלקעס, מאנטעלעך; מאטעס זאלן האבן רוי-טע באָקן; טאטעס זאלן קענען קומען פרי אהיים פון שאַפּ, אז זיי זאלן זיך קענען שפילן מיט זייערע קינדערלעך. טאטעס ווילן אויך, אז זיי זאלן קענען וואוינען אין שטיבער, וואו עס איז פאראן אסאך פענצמער און גערטנדלעך ארום הייז. סטרייקן זיי, די טאטעס, פאר מער געלט און פאר ווייניקער אַרבעט-שאַען, סטרייקט איצט פאר דעם אויך יאנקעלעס טאטע. זינט יאנקעלעס טאטע סטרייקט, ווייסט יאנקעלע אלץ-דינג. ווייל וואו זיין טאטע גייט, גייט יאנקעלע מיט מיט אים. ווייסט ער שוין וואָס „סקעב“ מיינט, וואָס „סטרייק“ מיינט. ער ווייסט שוין אויך, אז מ'טאר נישט בעטן קיין פינאַטס ווען אַ טאטע סטרייקט.

ער טוט שוין אפילע וואָס אלע גרויסע מענטשן טוען. שמעקט זיין טאטע אריין זיינע הענט אין די קעשענעס, שמעקט יאנקעלע זיינע הענטלעך אויך אריין אין זיינע קע-שענעס. קוקן די גרויסע אין צייטונג, קוקט יאנקעלע אויך אריין אין צייטונג.

איין טאָג זיצט ער אזוי לעבן טאטן, הערט זיך איין וואָס מ'רעדט. הערט ער, מ'רעדט, אז זיין כאווער בענים טאטע איז א „סקעב“. קלערט יאנקעלע: אוי-ווי, זיין כאווערס טאטע — אַ סקעב! אזא גוט אינגל, האָט נעבעך אַ טאטן אַ

סקעב, אוי-וויי, אוי-וויי, ער'ט אים שוין מאַרגן דערציילן.
 אָף מאַרגן, ווי יאַנקעלע האָט נאָר דערזען בענין אָפּן
 שול-הויף, לויפט ער צו אַ צעטראַגענער און טוט אים אַ פרעג:
 „בעני, דו ווייסט, דיין טאַטע איז“ —
 מאַכט בעני: — „וואָס איז ער?“
 דערקלערט אים יאַנקעלע: „דיין טאַטע איז אַ סקעב.“
 ווייסט בעני אָפּילע ניט וואָס דאָס מיינט. פרעגט ער איבער
 זיין כאַווער: — „וואָס איז דאָס אַזוינס?“ — „ער איז אַ
 קרוק“, — צעלאַכט זיך יאַנקעלע. „סקעב, סקעב, ווייסט אָפּילע
 ניט וואָס סקעב מיינט? ס'איז אַזוי ווי דו וואַלסט אויסזאָגן
 דער לערער, אַז מיר לאַכן פון איר, ווען זי גייט אַרויס פון
 קלאַס.“

זעט שוין בעני, אַז ס'איז ניט קיין שיינע זאַך. טוט ער
 אַ געשריי: „מײן טאַטע איז ניט! ער איז אַ טאַטע און דאָ-
 צאָל.“ שרייט יאַנקעלע: „ער איז יאָ!“ און בעני שרייט:
 „ער איז ניט.“ ביז בעני רופט זיך אָן: „ווייסטו גאָר וואָס,
 איכ'ל פרעגן מײן טאַטן אַליין. טאַקע היינט פרעג איך אים.“
 באַנאַכט, ווען בעניס טאַטע איז געקומען פון סקעבן,
 לויפט אים בעני אַנטקעגן און וויל אים פרעגן. פאַרגעסט ער
 דערוויילע דאָס וואָרט. הויבט ער אָן: „טאַטע וואָס ביסטו?
 ווייל איך האָב פאַרגעסן, יאַנקעלע ווייסט.“ קוקט אים זיין
 טאַטע אָן: — „גו, גו, זאָג שוין וואָס דו ווילסט וויסן.“ שטייט
 בעני, טראַכט און טראַכט, וויל זיך דערמאַנען, ביז זיין טאַטע
 ווערט ביז און צעשרייט זיך אָף אים: „גיי אַוועק פון מיר,
 דריי ניט דעם קאַפּ, וואָס בין איך דען? איך בין אַ טאַטע און
 שוין.“

אַבער בעני לאַזט אים ניט אָפּ: „טאַטע, ביסט אַזאַ זאַך,
 וואָס מען דאַרף זיך שעמען, אַז מען איז דאָס? יאַנקל ווייסט,
 נאָר איך האָב פאַרגעסן, אוי-אוי-אוי, אַט ערשט האָב איך עס
 געוואוסט.“

ווען בעני האָט זיך געשפּילט אין גאַס, האָט ער זיך דער-
מאַנט. לויפט ער אַריין אין שטוב. זיין טאַטע איז געזעסן און
געגעסן. גייט ער צו גיך-גיך, ער זאַל ניט פאַרגעסן, און מוז
אַ זאַג: „זאַג נאָר, טאַטע, ביסטו אַ סקעב, צי ניט? יאַנקעלע
זאַגט, דו ביסט אַ סקעב“.

איז זיין טאַטע געוואָרן רויט ווי אַ בוריק, געמאַן אַ קוק
צו דער מאַמען און זיין מאַמע האָט געזאַגט: „זעסט, קינדער
רעדן שוין אויך! וויי צו אונדזערע יאָרן“.

דערהערט, אַז ס'איז טאַקע עמעס, אַז זיין טאַטע איז
טאַקע אַ סקעב, האָט ער גענומען בעטן: „טאַטע, זיי ניט קיין
סקעב, יאַנקעלע מוידעט זיך וועגן מיר מיט אַלע אינגלעך. יאַג-
קעלע זאַגט, עס איז נאָך ערגער פון אַ „סקווילער“ (אַ מאַסער),
זיי ניט, טאַטע, איך קען ניט גיין אין סקול מאַרגן. זיי דאַס
ניט, אוי, זיי דאַס ניט“.

איז זיין טאַטע געוואָרן זייער, זייער ביז און אַנגעהויבן
שרייען אָפּ בענין: „דו אַקס איינער, קאַנסט אים ניט געבן אַ
קנאַק אין פּיסק אַריין? ביסט דאָך אַ יאָר עלטער פון אים!
מ'גיט אים אַ קנאַק אַריין! וועט ער וויסן, דער קליינער באַל-
שעוויק, דיך ניט צו רופן סקעב.“

האַט בעני געמראַכט אַ וויילע און געענטפּערט:

— קנאַקן אין פּיסק אַריין קאָן איך אים ניט, ווייל מיר
זיינען שוין פּריינט אַ לאַנגע צייט. מאַרגן גייען מיר זיך באַדן
צוזאַמען, און איך קום אים נאָך זעקס „רייפעלעך“.

האַט אים זיין טאַטע אַוועקגעטריבן שלאָפן און בעני
האַט געוויינט און געוויינט. די מאַמע האָט אים געווישט זיינע
אויגן מיט איר פאַרטוך און גערעדט צו זיך: „אַז קינדער
רעדן שוין, איז וואָס קאָן שוין זיין ערגער“.

א מייסע פון א קאָרגן אינגל מיט זיין שליטעלע

לאַ פּייווקע איז אַלט געוואָרן אַכט יאָר, האָט זיין מאַמע אים געקויפט אַ שליטעלע. נעמט פּייווקע אַ מעסערל און שניידט אַוים זיין נאַמען. אַפֿן ברעטל פֿון שליטעלע, טיף אין האַלץ, האָט ער אַויסגעשניטן: „פּייווקע“.

אָוועק צום גליטש און רופֿט אַוים:

— קינדער, אַט האָב איך אַ שליטעלע! אַפֿן שליטעלע האָב איך מיין נאַמען. און פֿרוכירן זאָל ווער אַגרידן מיין שליטעלע!

האַבן זיך די אינגלעך אַרומגעקליבן אַרום פּייווקען מיט זיין שליטעלע. איינער האָט געזאָגט:

— ווייסט, פּייווקע, האָסט געדאַרפט אַוויסשניידן נאָך אַ נאַמען אָף דיין שליטעלע: „דער קאַרגער“. „פּייווקע, דער קאַרגער“ איז אַ גאַנץ פּאַסיקער נאַמען פֿאַר דיר.
— קאַרגער, קאַרגער! — האַבן אַלע קינדער אונטער-געכאַפט.

— בינד אָן אַ גרין בענדעלע, וועסטו וויסן, אַז דאָס שליטעלע איז דיינס, — האָט אַ מיידעלע אָפֿגעלאַכט פֿון אים. און פּייווקע איז געשטאַנען פּאַרשעמט און ניט געוואוסט, וואָס צו טאָן.

גליטשן זיך אַזוי די קינדער זאַלבעדריט, מ'בינדט צו דריי-פּיר שליטעלעך צוזאַמען, און היר-א, היר-א! אַרויף און אַראָפֿ דעם באַרג. נאָר דער איינציקער פּייווקע גליטשט זיך אייננאָקער אַליין. ניט ער אַנטלייט זיין שליטעלע, ניט ער נעמט עמיצן אַרויף אָף דעם.

אז אלע קינדער בינדן צוזאמען זייערע שליטעלעך, לאזן זיי ארויף די קינדער, וואס האבן ניט קיין שליטעלעך, ווערן זייערע שליטעלעך צעבראכן, קריגן זיי נייע שליטעלעך, גרע-סערע, ניי-מאדישע, נאָר איין פייווקע גליטשט זיך אָף זיין קליין שליטעלע.

אליין איז ער הויך, שוין צוועלף יאָר, און אז ער גליטשט זיך אַרונטער דעם באַרג, שלעפט ער נאָך זיינע פּים. נעמט נאָך אַ אינגל און טראַכט אַוים אַ לידעלע וועגן פייווקען מיט זיין שליטעלע. און ווי נאָר ער קומט צו צום גליטש, זינגען אלע קינדער דאָס לידעלע:

„פייווקע דער קאַרגער,
וויי! וויי! וויי!
אָף זיין פּיצל שליטעלע
מיט די לאַנגע פּים אין שניי“.

ווערט פייווקע פאַרשעמט. גייט אַהיים און בעט זיין מאַטן:

— מאַטע, קויף מיר אַ שליטעלע.
באַטראַכט זיין מאַטע דאָס שליטעלע און ענטפּערט:
— דו האַסט דאָך נאָך גאָר אַ גוט שליטעלע, צו וואָס דאַרפסטו אַ ניים? אַז דו וועסט דאָס צעברעכן, וועל איך דיר קויפן אַ ניים.
קלערט פייווקע: צעברעכן — אַ גרויסער קויף. מאַרגן ווערט ער פאַטער פון דעם.

אָף מאַרגן נעמט ער זיין שליטעלע, שמעלט עס אַוועק אינמיטן גאַס, באַהאַלט זיך הינטער אַ בוים, און וואַרט, אַז אַ פּור זאָל עס אַריבערפאַרן. פאַרט מאַקע אַ פּור. דערזעט דער פּורמאַן אַ שליטעלע אינמיטן גאַס. שפּרינגט ער אַראָפּ,

טוט עם א כאפ, מוט דאס א גלימש ארונמער צו די אינגלעך,
אויסשרייענדיק:

— העי, אינגלעך! ווער לאזט דאס איבער א גוט שלי-
מעלע אינמיטן וועג?

דערזעט מען, ס'איז פייווקעם שלימעלע. וויל עם קיינער
ניט אנרירן. ביז פייווקע קומט צו צום גלימש און געפינט זיין
שלימעלע:

קלערט ער נאכאמאל: „ער ווייסט שוין וואס צו טאן“.
נעמט ער איין אפדערנאכט, טראגט אוועק זיין קלייניגק-שלי-
מעלע, וואו עם וואוינט א אינגעלע, וואס האט ניט קיין שלי-
מעלע. שמעלט עם אוועק לעבן מיר און לויפט אוועק אהיים,
און זאגט צום טאטן:

— ווייסט, טאטע, מען האט צוגעגאנוועט מיין שלימעלע.
האט זיין טאטע עפעס געקוקט מאדנע אף אים, און גע-
פרעגט:

— וואס עפעס צוגעגאנוועט אינמיטן דערינען? האסטו
דאס אזוי געהיט?

פייווקע האט זיך ארונטערגעכויגן אונטערן מיש, קלוי-
מערשט אויפהויבן עפעס, און די מאמע האט געזאגט:
— נו, נו, מיסמאמע האט עם גענומען א קינד, וואס האט
ניט קיין שלימעלע, אן ארים קינד. זאל ער עם נוצן געזונמער-
הייט, און דו, פייווקע, וועסט קריגן א ניי שלימעלע.
ווערט פייווקען זייער, זייער פריילעך אפן הארצן. ער
קלערט, ווי אזוי ער וועט צוקומען צום בארג מיט זיין נייעם
שלימן. וועט ער א זאג טאן:

— קינדער, היט אייך! מיין שלימן איז א שווערער!
ער וועט צעברעכן אייערע שלימעלעך אף פיצלעך!
און אלע קינדער וועלן זיך צעלויפן, סאלי, מאלי, ניימן,
אלע וועלן קוקן אף אים. פענין און ביטריסן וועט ער יא
ארויפנעמען אף זיין שלימן.

זיצט מען אזוי ארום מיש. פייווקעס מאמע ליענט א צייטונג, און זיין מאמע פארריכט זאקן. פלוצלונג הערט מען א קלאפ אין טיר. לויפט זיין מאמע צו צו דער טיר, עפנט אויף. זי מוט א קוק, א אינגעלע שטייט אין פארהויז מיט פייווקעס שליטעלע אין האנט, און פרעגט איר :

— דא וואוינט פייווקע ?

מאכט פייווקעס מאמע :

— יא, וואס ווילט איר ?

זאגט דאס אינגעלע :

— נאט אייך פייווקעס שליטעלע. איך האב עס געפונען

לעבן מיין טיר.

האט פייווקעס מאמע א קוק געטאן אף זיין אינגל :

— זעסט, פייווקע, אט האסטו דיין שליטעלע, אבי דו

האסט זיך געזארגט.

און די מאמע האט געזאגט :

— דאנק דעם אינגעלע פארן ברענגען דיר דאס שלי-

טעלע.

אט אזוי, קאן דאס קארגע אינגל ניט פאטער ווערן פון

זיין שליטעלע, מיטן נאמען — „פייוול“.

האַרבסט-מייסטעלעך

אין אַ וואַרימער נעסט, אונטער מיין דאָך, וואוינט אַ מאַמע-
פויגל מיט קינדערלעך אַסאַך. איינמאַל, ס'איז אין אַ לעצטן
זומער-טאָג געווען, האָט די מאַמע-פויגל אַפן הימל גרויע
וואַלקנס דערוען, האָט זי זיך דערמאַנט, אַז מען וועט באַלד
מוזן אַנטלויפן פון די פּרעסט און אירע קינדערלעך זיינען נאָך
פיצלעך און קאַנען ניט אַרויספליען פון דער נעסט, האָט זי
זיך געשמעלט אַפן שפיץ דאָך, גענומען רופן: ציף-ציף! זיי-
נען זיך צוזאַמענגעפלוויגן פויגלען אַסאַך פון אַלע נעסטן, פון
אַלע וועלדער, האָט די פויגל-מאַמע געפּרעגט:

— זאָגט מיר, מיינע פריינט, ווי אזוי זאָל איך זיך פון
מיין נעסט אַרויסציען מיט מיינע קינדער, וואָס קאַנען נאָך
ניט פליען? וואָס זאָל איך טאָן, דער האַרבסט קומט באַלד
אָן!

— לאָז זיי אין נעסט איבער די פּרעסט — האָט געזאָגט
אַ נאַרישער פויגל מיט אַ שוואַרצן אויגל.
— נעם זיי אָף דיין פלייצע — האָט איר נאָך אַ פויגל
געגעבן אַן אייצע.

— דעק זיי איין מיט גראַז — האָט זיך אַפּגערוּפן אַ
פויגל מיט אַ שפיציקן נאָז.

דערווייל ווערט אַלץ קעלמער, עס רוקט זיך אָן אַ האַרבסט-
טיקע נאַכט, און די פויגל-מאַמע זיצט פאַרטראַכט און אַלע
פויגלען קוועטשן מיט די פלייצעס. מ'טראַכט, מ'קלערט
וועגן גומע אייצעס.

פּלוצלונג רופט זיך אָפּ אַ פויגל מיט אַ גרויען קאַפּ: —
אַ גומן טאָג, מיינע פריינט, איך מוז ערגעץ צופליען היינט.

— און האָט אויסגעשפּרייט זיינע פּליגלען, אויפגעהויבן זיין עק, און ער פּליט אַוועק.

אינדערהויך האָבן ווי שוואַרצע בענדער זיך געצויגן מיט-ליאַנען פּויגעלעך אין די וואַרימע לענדער. נאָר דער פּויגל מיטן גרויען קאָפּ איז זיי ניט נאָכגעפּלויגן. אייניגער אַליין איז ער געפּלויגן, און געפּלויגן, און געזוכט מיט זיינע פּויגלשע אויגן, ביז מיטאַמאָל האָט ער דערזען, ווי פון הינטער אַ טאַל, קריכט אַ גרויער מאַן מיט פּעק און מיט זעק, האַלט זיך פאַרן ברוסט און הוסט. ווייס איך ניט פון וואַנען דער פּויגל האָט גלייך פאַר-שטאַנען, אַז דאָס איז דער האַרבסט, רופּט זיך אַן דער פּויגל: — גוט מאַרגן דיר, האַרבסט, וואָס טראַגסטו אין דיינע פּעק?

מאַכט ביז דער האַרבסט:

— אַוועק, אַוועק, איך טראַג דאָרטן רעגנדיקע טעג. איך קום פון שטורעם-לאַנד.

פּליט אים דער פּויגל אַנטקעגן און פאַרשמעלט אים די וועגן, און פּרעגט:

— זאָג מיר, האַרבסט, וואָס ביסטו אַזוי מיד? און פאַר-איינגאַנג וויל איך וויסן: האַסטו שוין געהערט אַ פּויגל זינגען אַ ליד?

האַט דער האַרבסט אַוועקגעלייגט זיינע זעק, מיט זיינע פּעק. און גענומען דערציילן:

— טייערער פּויגל, פּויגל-געזאַנג איז מיר ניט באַשערט, ווייל ווי איך באַווייז זיך נאָר אַף דער ערד, פאַלט אַף יעדערן אַ שרעק, בלומען שטאַרבן, מענטשן ווערן אומעטיק און פּויגל-לען פּליען אַוועק.

האַט דער פּויגל געזאַגט:

— איך האָב אַף דיר גרויס ראַכמאַנעס, ביסט אַזוי פאַר-קילט, אַזוי מיד. לייג זיך אונטער מיין פּליגל, איך וועל דיר זינגען אַ שיינ ליד.

האַט זיך דער האַרבסט אויסגעצויגן, פאַרמאַכט זיינע
פאַרטערטע אויגן, און דער קלוגער פויגל מיטן גרויען קאַפּ,
טרעט פון אים ניט אָפּ. ער ווערט ניט מיד, זינגט אים אַ
ליד נאָך אַ ליד, און ער, דער האַרבסט, שלאָפט און פאַפט, און
דערוויילע באַ מיר אונטער מיין דאַך, אין פויגל-הויז, וואַקסן
די פיטשינקע פייגעלעך אויס. די מאַמע-פויגל זיצט מיט זיי
אין איר געצעלט, קוקט אָף דער זומערדיקער זון און קוועלט.
אַט אזוי צוליב פיטשינקע פייגעלעך און אַ קלוגען פויגל,
איז פאַרהאַלטן געוואָרן דער האַרבסט אונטערן וועג. געקומען
צו אונדז, זיינען די זוניקע, זומערדיקע, גאַלדענע טעג.

אינגעלעך, באַרימערלעך

ווען די שול האָט זיך געדאַרפֿט פֿאַרמאַכן, האָט די לע-
רער אָנגעזאָגט די קינדער, אז זיי זאָלן קלייבן שיינע זאַכעלעך
אין צייט פֿון זייער וואַקאַציע און ברענגען עס אין שול אַרײַן.
זיינען פֿייגעלע און טײבעלע געגאַנגען אין וואַלד זוכן די
שיינע זאַכעלעך.

גײען זיי אַזוי, דערזעען זיי אַ גרוב. איבערן גרוב ליגט
אַ ברעט, און פֿון יענער זײט, שטײען צוויי אינגלעך. רופֿט
זיך אָפֿ טײבעלע:

— פֿייגעלע, איך האָב מוירע פֿאַר די אינגלעך, מיר דאַכט,
אז איינער האָט מיך אַמאָל געריסן באַס צאָפֿ.
רופֿט זיך אָפֿ פֿייגעלע:

— ווייסט וואָס, טײבעלע? מירן זאָגן, אז מיר האָבן
גרויסע ברידער, וועלן זיי מוירע האָבן.

— איך וועל זאָגן, אז איך האָב דריי ברידער, און דו זאָג,
אז דו האָסט צוויי.

זאָגט טײבעלע:

— גוט.

נעמען ביידע מיידלעך אַריבערגיין די ברעט, קומען זיי
אַנקעגן די אינגלעך, איינער מיט אַ שמריק פֿאַרבונדן
די הויזלעך, דער צווייטער מיט רוימע האָר און זומער שפּרעג-
קלעך אָפֿן פֿאַנים.

שמעלן זיי זיך אַוועק מיט צעשפּרייטע הענט, און הויבן
אָן:

— מיידעלעך, מיידעלעך! איר וועט ניט אַריבערגיין,
סיידן איר וועט אונדז זאָגן ווי אַלט איר זענט און ווי אַזוי

זיינען אייערע נעמען, און נאך וואס איר גייט אין וואלד ?
מאכט טייבעלע :

— עם איז דיין וואלד ?

מאכט איין אינגל :

— אוואדע, אלע וועלדער זיינען מיינע און די ברעט אט
דא איבערן גרוב איז אויך מיינע ... און אז איך וויל, נעם
איך אוועק די ברעט, קאנסטו ניט אריבערגיין.
זעט טייבעלע, אז עם איז שלעכט, אלץ איז זיינס, מאכט
זי :

— איך בין זיבן יאר, מיין נאמען איז טייבעלע, איך גיי
קלייבן שיינע זאכן פאר מיין שול.

הערט דאס אינגל אויס און צעלאכט זיך :

— כא, כא, כא! אויך מיר א נאמען „טייבעלע“. מיין
נאמען איז לייבל, לייב. איך האב קיין מורע ניט פאר לייבן,
אז א לייב שפרינגט ארונטער פון א בוים, זאג איך אים מיין
נאמען, לאזט ער מיך גיין. פארשטייט שוין ווער איך בין ?
שאקלט טייבעלע מיטן קאפ, און ווייסט ניט, וואס צו
טאן.

דאס אנדערע אינגל קוקט וואס לייבל טוט, און טוט אים
נאך :

— וואס איז דיין נאמען ? — פרעגט ער פייגעלען.

ענטפערט פייגעלע אביסל צעשראקן :

— מיין נאמען איז פייגע, נאר מיין באבע רופט מיך
פייגעלע און די מיידעלעך רופן מיך פעני.

צעלאכט זיך דאס צווייטע אינגל :

— כא, כא, כא! פייגעלע, פייגעלע, אויך מיר א נאמען,
מיין נאמען איז וואלף. אלע וועלף קאן איך אין וואלד, און
איך בין אן אקטיאר !

שטייען ביידע מיידעלעך אפן ברעט און האלטן אראפ-
געלאזן די קעפ. מאכט טייבעלע :

— קום אהיים, פעני.
 דערזען די אינגלעך, אז די מיידעלעך האבן טאקע מוירע
 פאר זיי, מאכט לייבל:
 — נו גייט, גייט, מירן אייך ניט משעפען, ווייל איר רעדט
 ניט אנטקעגן.
 גייען די מיידעלעך אריבער די ברעט און גייען אריין טיף,
 טיף אין וואלד, און הויבן אן זוכן שיינע זאכעלעך. לויפט צו
 וועלול און מאכט:
 — וואס זוכט איר דא?
 מאכט טייבעלע:
 — מיר זוכן פעדערלעך פון פייגעלעך, שטיינדעלעך, מאד-
 נע בלימעלעך.
 — איר קאנט גארנישט נעמען פון דאנען, אלץ איז מיינס,
 אפילו די פייגעלעך! — הויבט ער זיך ווידער אן בארימען.
 פארדריסט שוין פייגעלען, רופט זי זיך אפ:
 — איך האב דריי גרויסע ברידער!
 — און איך האב צוויי! — העלפט איר אונטער טייבעלע.
 דערהערן די אינגלעך, גרויסע ברידער, קוקן זיי זיך
 ארום. מאכט איינער:
 — וואו זיינען זיי?
 מאכן די מיידעלעך:
 — אין דער היים זיינען זיי, — זיי וועלן קומען אהער
 באלד.
 מאכט לייבל:
 — איך קאן אייערע ברידער, איינער איז שוין צוועלף
 יאר, איך האב געשפילט אין לייגעלעך מיט אים, איך האב
 אים גלייך אוועקגעלייגט.
 ווייסן דאך די מיידעלעך, אז זיי האבן ניט קיין ברידער,
 נאר פייגעלע האט א פיצל ברידערל, צעלאכן זיי זיך, די מיידע-
 לעך, כא, כא, כא!

ווייסן ניט די אינגעלעך וואָס זיי לאַכן. מיינט לייבל, אַז
זיי לאַכן פון זיין שמריק אָף די הויזעלעך, מאַכט ער אים
צערעכט. און וואָלף, אַרומקוקנדיק זיך אָף אַלע זייטן, פאַר-
שאַרט זיינע רויטע האַר. און זאָגט :

— אַוואָדע, איך קאָן אויך אייערע ברידער ; גייט אין
וואַלד, גייט, מירן אייך היטן, מיר האָבן פאַר קיין זאָך קיין
מוירע ניט, מיר קאָנען אַפילע שלאָפן אין וואַלד אַליין און
אונדזערע מאַמעס זוכן אונדז אַפילע ניט.

האַבן שוין די מיידעלעך קיין מוירע ניט און נעמען קלייבן
שיינע זאַכעלעך און די אינגלעך זיצן אָף אַן איינגעפאַלענעם
בוים און היטן זיי.

מאַטל מיט זיין פלעדערמויז

— מאַמע, איך וועל אוועקלאָזן אַ פלעדערמויז, — האָט
איין זומער-פרימאָרגן מאַטל געזאָגט צו זיין מאַמען.

— מ'דאַרף ניט קיין פלעדערמויז, מ'פאַלט נאָכלויפנדיק,
און אז מ'פאַלט אַפילע ניט, צערייסט מען די שיך נאָכלויפנדיק,
— האָט מאַטלס מאַמע אים דערקלערט.

נאָר מאַטל האָט אַפילע ניט אויסגעהערט דער מאַמען:
— איך וויל לאָזן אַ פלעדערמויז, מאַמע, איך וויל לאָזן
אַ פלעדערמויז.

דערזען, אז דער יונג לאָזט ניט אָפּ, האָט די מאַמע אַ וויילע
געטראַכט און געזאָגט צו מאַטלען:

— גיי, לאָז פלעדערמויז. אַכט יאָר אַ יונג, שפילט זיך
מיט פלעדערמויז.

דערהערט, די מאַמע זאָגט יאָ, איז מאַטל אוועקגעשפרונג-
גען, געפונען אַ שטיק פאַפיר, צוויי שמעקלעך, זיך אוועקגע-
זעצט אָף דער שוועל, און איינס-צוויי-דריי, מאַטל האָט שוין
אַ פלעדערמויז.

דערזען, זיין פלעדערמויז האָט צוויי שפיצן ווי צוויי
אויערן, קלערט מאַטל — ער'ט שוין מאַכן נאָך עפעס.

שניידט ער אויס צוויי רונדע שטיקלעך פאַפיר, קלעפט
זיי אָן, וואו עס דאַרפן זיי אויגן, אַ רויט לאַנג שטיקל פאַפיר,
וואו עס דאַרף זיין די נאָז, אַ רויט שטיקל פאַפיר, וואו עס דאַרף
זיין דאָס מויל, אַ ווייס שטיקל צעשאַרן פאַפיר, וואו עס דאַרף
זיין די באַרד, בינדט אָן אַ לאַנגן פאַדים, און הויכט אָן רופן די
קינדער:

— קינדער, איך האָב אַ פלעדערמויז!

זיינען זיך צונויפגעלאפן עפשער הונדערט קינדער. און
מאָטל האָט אַוועקגעלאָזט די פּלעדערמויז, זינגענדיק:

פּלי, פּלי, פּלעדערמויז
הויך, הויך, הויך!
כאַפּ אונדז אָן דעם רוּיך!
כאַפּ אונדז אָן דעם וואַלקן!
כאַפּ אונדז אָן אַ פּויגל,
וועסטו באַ אונדז קריגן
אַ לעכל פּון אַ בייגל!

אַז די פּלעדערמויז האָט דערזען — אויבן איז זוניק, לופּ-
טיק, פּויגעלעך פּליען, ווייסע וואַלקנדלעך יאַגן זיך איבערן
בלויזען הימל, און קיין קינדער זיינען דאַרטן ניטאַ, ווער עס
זאַל דרייען באַ די אויערן, צופּן באַ דער באַרד, מ'קען אַפּילע
פּליען ביזן הימל, טוט זיך די פּלעדערמויז אַ לאַז אין דער
לופּטן, אַרונטערלאַכנדיק צו די קינדער: אַ גומן מאַג, קינ-
דערלעך, איך קום מער ניט אַרונטער, אַ גומן מאַג!

אַז די וואַלקנדלעך האָבן דערזען אַזאַ מאַדנע פּלעדער-
מויז מיט אַ בערדל, האָבן זיי זיך צעלאַכט, נאָך זיי האָבן
זיך צעלאַכט די פּייגעלעך, נאָך די פּייגעלעך האָט זיך די
זון צעלאַכט, נאָך דער זון — דער ווינט: — כּי-כּי-כּי. האָבן
אַלע מיט איין מאַל געלאַכט. זעט נאָר: אַ באַכערדלמע פּלעדער-
מויז — אַ באַכערדלמע פּלעדער-מויז!

האַט דאָס דער פּלעדערמויז שטאַרק פּאַרדראָסן. האָט
זי זיך געלאָזט יאַגן נאָך די אַפּלאַכער. גיך-גיך האָט זי זיך
אומגעיאָגט דאָ נאָך אַ וואַלקנדל, דאָ נאָך אַ פּייגעלע, דאָ נאָך
דער זון, היץ-הער, הער-הין, און מאַטל דרייט אַלץ אַפּ דאָס
קניילכל פּאַדים און אַלע קינדער שטייען מיט פּאַרריסענע
קעפּ.

מיטאמאל הויבן די קינדער אן שרייען :
— מאַטל ! שלעפּ זי אַרונטער ! זי'ט דיך אַרויפֿשלעפּן
אין הימל אַרײַן ! צי זי אַרונטער גיכער ! גיכער !
אַז מאַטל האָט גענומען אַרונטערשלעפּן די פּלעדערמוז
האַט עס דער פּלעדערמוז שטאַרק פּאַרדראָסן.
אַז נאָך איין פּלי וואַלט זי שוין אָנעכאַפּט אַ פּייגעלע.
נעמט די פּלעדערמוז, טוט זיך אַ זעץ-אַוועק אַף אַ טע-
לענאַף-סלופּ, בלייבט דאָרט זיצן, און שאַקלט אַרונטער צו די
קינדער מיטן בערדל, ווי איינער זאָגט :
„אַט דאָ זײַן איך — און טוט מיר עפעס.“
איז געוואָרן אַ גאַנצער טומל : דער „קאַיט“, דער „קאַיט“
האַט זיך פּאַרטשעפעט ! שלעפּט-שלעפּ ! וואַרף אַ שטיין !
וואַרף ניט, וועסט איר אַרויסהאַקן אן אַויג ! צי דעם פּאַדים !
האַבן אַלע קינדער געשריען, און די פּלעדערמוז זיצט זיך
אויבן ווי ניט איר מיינט מען דאָס. זי שאַקלט מיטן בערדל
און לאַכט אַרונטער צו די קינדער.
האַט דער ווינט דערזען די גאַנצע מייסע.
קומט דער ווינט צו, צו דער פּלעדערמוז און טוט איר
אַ טורקע : — אַרונטער, אַרונטער, זאָג איך דיר.
נאָר די ברויגעזע פּלעדערמוז זיצט און שאַקלט מיטן
בערדל. האָט דער ווינט ניט געקאַנט אויסהאַלטן, האָט ער
אויסגעפּאַטשט די פּלעדערמוז, פּיטש-פּאַטש ! פּיטש-פּאַטש !
האַבן אָנגעהויבן פּליען די נאָז, די אויגן, דאָס בערדל.
זיינען זיך אָנגעפּלויגן קליינינקע ווינטעלעך. יעדעס ווינטעלע
האַט געכאַפּט וואָס אים איז געפעלן און אַוועקגעפּלויגן מיט
דעם ביז אין הימל אַרײַן, און מאַטל האָט אָפּגעריסן דעם
פּאַדים, און זיין מאַמע האָט געזאָגט :
— אַט האַסטו דיר דיין פּלעדערמוז. אַכט יאָר אַ יונג,
לאַזט פּלעדערמײַז.

דאָס ערשטע מאָל אין סקול

(דאָוידל שטאַרצער אַ מאַטאַנע)

אַז דאָוידל איז אַלט געוואָרן פינף יאָר, האָט זיין מאַמע מער ניט געוואָלט וואַרטן, זי איז צוגעגאַנגען צו דאָוידלס בעט — שטיי אויף, דאָוידל, איך וועל דיך היינט אוועקפירן אין קינדערגאַרטן!

איז דאָוידל פון זיין בעטעלע אין קיך אַריינגעשפרונגען. די זון האָט שוין געשיינט דורך די ווייסע גאַרדינען. האָט דאָוידל שוין געוואָלט לויפן. האָט די מאַמע געזאָגט: — וואַרט, דאָויד, ביסט טאַקע אַ גוטער און אַ שיינער, אָבער פריער מוז מען זיך אויסוואַשן די ציינער.

האַט די מאַמע אים געהאַלפן.

אַכט אַזייגער זיינען ביידע אַרויס פון הויז, דאָוידל איז אונטערגעשפרונגען און זיין מאַמע האָט אונטערגעזונגען.

— גוט מאַרגן, — האָט דאָוידלס מאַמע פריילעך באַגרייסט די לערערן.

— גוט מאַרגן, גוט מאַרגן, איז עס ניט אַ שיינער פרי-מאָרגן היינט?

— זייער, זייער אַ שיינער טאַג, — האָט דאָוידלס מאַמע געענטפערט. דערנאָך האָט זי געזאָגט, — איך רעכן, אַז מ'דאַרף שוין ניט וואַרטן, האָב איך געבראַכט מיין זון אין קינדער-גאַרטן. ער איז אַ ריינינקער און אַ גוטער און איך בין זיין מוטער.

האַט די לערערן, זיין עלטער און זיין נאַמען פאַרשריבן און דאָוידל איז אין קינדערגאַרטן פאַרבליבן.

נאָר ווען זיין מאַמע האָט גענומען גיין אַהיים, האָט
דאָווידל געקוקט צו איר — און געמורמלט: — מ'א-מ'ע,
זאָלסט נישט פאַרגעסן צו קומען נאָך מיר.
איבערן צימער האָבן אומגעוואַנדערט זיינע בלויע
אויגעלעך, ביז די לערערן האָט אים געגעבן אַ שערעלע און
ער'ט גענומען אויסשערן פייגעלעך.

פאַרן גיין אַהיים, האָט די לערערן געפרעגט דאָווידלען:
— ווילסט זיין גרויס?

— יא, האָט דאָווידל געענטפערט.

— איז מוזטו אויפשטיין זיבן צווייגער, זיך אַליין אַנטאָן,
ריין און שייך, און נישט פאַרגעסן צו עסן. און קומען אַליין און
קינדערגאַרטן. האַלב נאָך אַכט.

איז דאָווידל אַהיימגעגאַנגען, ער'ט נאָר געטראַכט פון
האַלב נאָך אַכט. זיין מאַמע האָט אים פונדערווייטנס דערזען.
האָט דאָווידל געזאָגט:

— מאַמע קענסט גיין אַהיים, איך וויל ווערן גרויס. איך
גי אַליין, אַהיים.

איז ער געגאַנגען און געגאַנגען, די הענטעלעך פון די
קעשענעס נעמט ער נישט אַרויס און טראַכט: — מאַרגן וועל
איך זיין גרויס.

פּלוצלונג דערהערט ער: — וואַרק, וואַרק. — ער בייגט
זיך איין, ערשט אַ טייבעלע ליגט אָף דער ערד. בייגט ער
זיך איין, ערשט ער זעט, זי האָט אַ פאַרבויגן פליגעלע, האָט
ער איר דאָס פליגעלע אַראָפּגעבויגן, איז דאָס טייבעלע אַוועק-
געפּלויגן.

פאַרן שלאָפן גיין, האָט ער אַלע זיינע קליידער אַוועק-
געלייגט צוזאַמען, און צו זיין מאַמען האָט ער געזאָגט:

— מאַמע, זאָלסט מיך נישט וועקן. איך וויל ווערן גרויס.
ווי דער זייגער שלאָגט נאָר אויס זיבן, שטיי איך אויף.

האָט די מאַמע געשמייכלט אַ מינוט, און געזאָגט:

— זייער גוט.

אז דער זייגער האט אויסגעקלונגען זיבן, האט זיך דא-
ווידלען גענומען כאלעמען, אז א מאן פליט אף אן עראפלאן
פארביי זיין אפענעם פענצטער, קלינגט מיט א גלעקעלע: —
דאווידל, דאווידל, קום אין מיין עראפלאן. כאלעמט ער, אז
ער וויל שוין אריינקריכן אין עראפלאן. ערשט ער הערט:
— ווארק, ווארק — עפנט דאווידל זיינע אויגן, ערשט, דאס
ווייסע טייבעלע שטייט אף זיין ברעג פענצטער און וועקט
אים: — שטיי אויף, דאווידל, שטיי אויף, דו דארפסט ווערן
גרויס, דו דארפסט גיין אין קינדערגארטן.

האט ער זיך אנגעטאן און אין שול צוועק — אן זיין מאמען.
זיין מאמע איז געשמאנען אפן שוועל. איר אינגעלע באגלייט
מיט אירע בלויע אויגן, און דאס ווייסע טייבעלע איז אים נאכ-
געפליגן.

לייזערקע און דער ערשטער מאַי

1905 פּיאָנערן לעבן אין

קימאט אלע קינדער פון אונדזער גאס זיינען שוין גע-
וואָרן אַרבעטער, ווער אין פאַבריק, ווער אין אַ קראַם, און
ווער אין ווערקשטאַט. אז מיר זיינען שוין עלף-צוועלף יאָר,
זיינען מיר איינער נאָכן צווייטן אַריין אין קליינעם בונד (ווי די
פּיאָנערן). אַבער לייזערקען האָבן מיר נישט געקענט אַריי-
נעמען, ווייל לייזערקע איז נאָך אלץ געווען כאַווער מיט אַ
פּאַליסמאַנס אַ אינגל, יורקא, האָט ער געהייסן. פאַר מיר איז
דאָס געווען שווערער ווי פאַר אַלעמען, ווייל מיר האָבן גע-
וואוינט אין איין הויז.

איין שאַבעס, נאָך מיטאַג, גיי איך צו אַ פאַרוואַלונג,
ערשט לייזערקע וואַרט אָפּ מיר, לעבן הויז.

— נעם מיך מיט, און נעם מיך אַריין, — רעדט ער
אַרויס דורך דינע ליפן און מאַכט קליינע אויגעלעך ווען
ער רעדט, ווי ער וואַלט מיך וועלן איבערשרעקן.

— וואוהין גיי איך, און וואוהין זאל איך דיך אַריינגע-
מען? — מאַך איך זיך נישט וויסנדיק וועגן וואָס ער רעדט.

— סאַרקע — דו האָסט מוירע פאַר מיר? — קוקט
ער מיך אָן און פרעגט קימאט מיט טרערן אין קאָל.

— זיי נישט קיין נאַר, לייזערקע, איך האָב נישט וואָס
מוירע צו האָבן, און איך ווייס אַפּילע נישט וואָס דו רעדסט.
איך דאַרף גיין צו מיין מאַמען — האָב איך אים געענטפערט
און בין אַוועק.

איך בין געגאַנגען עפּשער צען גאַסן מער וויפל איך האָב

געדארפט גיין צו דער פארזאמלונג, ווייל מיר האָט זיך אויס-
געוויזן, אז לייזערקע גייט מיר נאָך.

עס איז געווען סאָף אַפּריל. דער אַלמער צווייטער האָט
נאָך געהאַט וואו נים וואו שניי און אייז און אויסגעזען, ווי
אַן אַלמער שוך מיט ווייסע לאַמעס. פון אַלמע מאַציווע-קעפּ
האַבן גערונען וואַסערלעך, פון די לעצטע שטיקלעך שניי, ווי
זילבערנע לאַקן אָפּ קעפּ פון זקיינים. איבער אַלץ האָט
געשיינט די ערשטע פּרילינג-זון. אָפּ אַן אַלמן בוים, האָבן שוין
פּויגלען נעסטן געבויט.

אַרום דרייסיק קינדער זיינען מיר געקומען. אַסאַך האָבן
נאָך מיטגעבראַכט שלימעלעך, אַז טאַמער ברעכט מען אָפּ
אונדזער פאַרזאַמלונג, זאָלן מיר זאָגן, אַז מיר זיינען דאָ געקו-
מען זיך גליטשן.

אַ כאַווער, אַוואַדע פּערצן יאָר, האָט אונדז דערקלערט
די באַדרייטונג פון ערשטן מאַי. דעמאָלט האָט דער אידישער
אַרבעטער בונד אָנגעזאָגט די קינדער, אַז זיי זאָלן זיך נים פּלאַנ-
טערן אונטער די פּיס אין טאַג פון ערשטן מאַי. האָט דער
כאַווער דערקלערט, אַז מיר זאָלן יאָ מאַרשירן. מיר האָבן אים
אַפּלאַדירט און געזונגען שטילערהייט: „מיר שווערן, מיר
שווערן“ ...

די זון האָט שוין געזאָגט אַ גוטן טאַג צו די לעצטע ברע-
קעלעך שניי און באַפּוצט זיי אין גאַלד.

פּלוצלונג שרייט אַ אינגל אויס:

— כאַווייריס, איך זע אַ היטל.

— אַ היטל, אַ היטל! — האָבן אַלע נאַכגעשריען.

פון הינטער אַ מאַציווע האָט זיך גענומען אַרויסרוקן ליי-
זערקעס קאַפּ. ער איז געווען בלאַם, צעשראַקן, געקוקט אָפּ
אונדז מיט גרויסע ברוינע אויגן, און גערעדט:

— קינדער, נעמט מיך אַריין! איך האָב געהערט יעדעס

וואָרט. איך אַרבעט שוין. סאַרקע קען מיך גוט.

— וואָס האָסטו געהערט? און וואָס דרייסטו אַ קאַפּ, —
האַט אַ גרעסער אינגל געשריען אָפּ אים און זיך געלאָזט צו
אים, ווי ער וואָלט אים וועלן געבן אַ פּאַטש.

לייזערקע האָט אַראָפּגערוקט זיין היטל איבער די אויגן
און איז טראָט באַ טראָט אַרונטער דעם באַרג. מיר האָבן
באַשלאָסן אים היטן, וואוהיין ער גייט, און צום קומענדיקן
מיטינג זאָלן מיר ריידן וועגן אַריינגעמען אים אין קליינעם
בונד.

די רייכע און די פּאַליציי זיינען געווען זייער צופרידן,
וואָס דעם פּרימאַרגן פון ערשטן מאַי רעגנט. פונדעסטוועגן,
האַבן זיי אויסגעשטעלט קאָזאַקן אָפּ אלע גרויסע גאַסן. ביי-
מער האָבן שוין געשמעקט מיט פולע קנאַספּן. דער רעגן האָט
די ביימער און הייזער געוואָשן, ווי פאַר אַ גרויסן יאַנצעוו.
קרעמער האָבן צוגעמאַכט זייערע קראַמען, פאַר שרעק. ווי
נאָר דער זייגער האָט גיין געוויזן, זיינען אָנגעשוואומען אַר-
בעמער פון אלע גאַסן און אין אַ מינוט איז געוואָרן אַ לאַנגע
געדיכטע וואַנט, ווי אַ ציגל-פונדאַמענט. און פון דער וואַנט
האַט זיך אַ רויטע פּאַן געהויבן: — נידער מיטן צאַר, נידער
מיט קאַפיטאַל — האָט זיך געהערט אין דער לופט —
הוראַ-הוראַ!

מיר, קינדער, אַרום הונדערט, האָבן געוואָרט אין אַן
אַלמער הויז, זיינען מיר אלע אַרויס מיט אונדזער פּאַן.
— אוועק! פּלאַנמערט זיך ניט אונטער די פּיס! — האָט
אַן אַלמער בונדיסט אונדז באַפוילן.

אַבער מיר האָבן געהויבן הויך אונדזער פּאַן און אויס-
געשריען די זעלביקע פּאַדערונגען וואָס די גרויסע.
און פּלוצלונג — קאָזאַקן: ברומען פון פּערד, פייפּן פון
נאַהייקעס, קלאַלעס און געשרייען. און שאַ-שמיל. מיר, קי-
דער, זיינען שוין ווידער געווען אין אַלמן הויז. אַסאַך האָבן

געפעלט, קוקן מיר דורכן פענצמער : שאַ-שמיל, בלויז די פאָן,
אונדזער רויטע פאָן, אליין אין בלאַטע... אונטער פערדישע
קאָפיטעס.

— אונדזער פאָן אין בלאַטע! אונדזער פאָן! — האָט
איין כאַווער אויסגעשריען.

ווייסן מיר ניט פון וואָנען לייזערקע האָט זיך גענומען.
ער איז פון ערגעץ אָנגעלאָפן, נאָר איידער ער האָט זיך נאָך
אָנגעבויגן די פאָן אויפהויבן, איז ער שוין געלעגן מיט זיין
האַרץ אָף דער פאָן און אַ קאָזאָק איבער אים. דער קאָזאָק האָט
אים געשניטן מיט זיין נאָהייקע אין רוקן און געשאַלטן :

— דו פאַרדאַממער רעוואָלוציאָנער! נאָדיר! אַ פאָן —
נאָדיר אַ רויטע פאָן!

לייזערקע איז געבליבן מיט דער פאָן אין האַנט, האַלב
לעבעדיק. און אַ שלענגעלע בלוט איז געקראָכן פון זיין מויל.
די בלעמער זיינען שוין געפאלן, ווען מ'האַט גערעדט
אַז לייזערקעס טעג זיינען געציילטע. ער איז יענע וואָך גע-
וואָרן פערצן יאָר, האָט ער געוואַלט אַ רויטע בלוזע אָף זיין
געבורט-טאָג.

אַז מיר האָבן אים די בלוזע געבראַכט, האָט זיין מאַמע
געוואָרט אָף אונדז אין פאַדערשטן צימער, געווישט אירע
אויגן און גערעדט :

— אַ קינד פאַלט דאָס אַרונטער פון טרעפן און קלאַפט
זיך אָפּ די לונגען, אוי וויי איז מיר...

לייזערקע איז געלעגן אין אַ ווייסן בעט, אַזוי דין און
לאַנג, אַז זיינע פיס האָבן דורכגעשמעקט דורכן בעט. מיר
האַבן אים אָנגעטאָן די נייע בלוזע און ער האָט געשמייכלט.
דערנאָך האָט ער זיך שטאַרק פאַרהוסט און געפרעגט :

— קינדער, איר'ט מיך אַרייננעמען אין דער רעוואַ-
לוציע?

— אױואדע װעלן מיר דיך אַרײַנגעמען, — האָבן מיר אים
פאַרזיכערט.
ער האָט פאַרמאַכט זײַנע אױגן. מיר האָבן זיך די הענט
געגעבן איבער זײַן טױטן קערפּער און געשוואָרן, קעמפּן פאַר
א פּרײער רוסלאַנד.

אַ מייסטע, ווי אזוי אַ קאַטשקע איז געבליבן מיט אַ נאַז

„קאַטשקע פראַטשקע“, אזוי פלעגט די פאַרמערקע רופן איר איין-און-איינציקע קאַטשקע, ניט ווייל זי האָט געוואָשן גרעט פאַר מיר אַדער פאַר אייך, נאָר ווייל זי פלעגט שמענ-דיק לויפן צום טייך.

איינ שיינעם טאָג, אז די קאַטשקע איז געקומען פון שווי-מען, זאָגט די פאַרמערקע אזוי:

— קאַטשקע, ס'איז טאַקע זייער גרויסע היצן, אַבער דו וועסט מוזן עטלעכע וואַכן זיצן אָף דיינע אייגענע אייער, דיינ לויפן צום טייכל איז ניט ווערט קיין צווייער.

האַט די קאַטשקע געטאָן מיטן עקל אַ דריי, ווי איינער זאָגט, זאָל זיין אזוי.

געזעסן איז זי איין טאָג מיט איין נאַכט. ביז זי האָט זיך באַטראַכט, אז איידער די פאַרמערקע וועט עפענען די לאַדן, וועט זי זיך דערוויילע גיין אַ קאַפּ אַפּבאַדן. האָט זי זיך גע-באַדן און געשוואומען און פאַרגעסן אַהיים קומען.

דערוויילע זיינען געוואָרן קאַלט די אייער, האָט די פאַר-מערקע דערקלערט, אז די קאַטשקע איז ניט ווערט קיין צווייער. האָט זי גענומען אַ הון און זי געזעצט אָף קאַטשענע אייער. איז די הון געזעסן און געזעסן, זי פלעגט נאָר אַרונטערלויפן און אַפּבאַפּן עסן. ביז אין אַ פאַר וואַכן זיינען פיר קאַטשקע-לעך פון אונטער דער הון אַרויסגעקראַכן. די הון האָט שוין פריער געהאַט קינדער איז איר טאַקע געווען אַ וואונדער, ווען די קאַטשקעלעך האָבן זיך אונטער אירע פליגלען גערוקט, האָט זי אָף זיי געקוקט: — זע נאָר וואָס פאַר אַ שנאַבעלעך, וואָס פאַר אַייגעלעך, הינדעלעך און קוקן נאָר אויס ווי פייגעלעך.

און די פארמערקע איז געשטאנען אָף איר לאַפעטע אָנגע-
שפּאַרט און געזאָגט צו דער הון: — אױ, האָב אײך דײך אָפּגע-
נאַרט.

צום מאָן האָט זי געזאָגט: — זע נאָר ווי זי איז קלוג, אױ-
ווי, אױ-וויי. לאַמיר זען וואָס דאָ וועט זײן.

אַבער די הון איז פון זיי ניט אַנטלאָפּן. זי האָט זיי אױס-
געבעט אַ בעמעלע פון שמרוי און זיך געלייגט מיט זיי שלאָפּן.
פאַר אַלעמען איז זייער אַ גרויסער וואונדער געווען, ווען
מ'האַט אומעטום די הון מיט קאַטשקעלעך געזען. זיי האָבן
געגעסן און געשלאָפּן צוזאַמען. די הון האָט זייער ליב געהאַט
די קאַטשקעלעך און די קאַטשקעלעך האָבן זייער ליב געהאַט
זייער הון, די הון-מאַמען.

נאָר די גרויסע אַלמע קאַטשקע האָט ניט געהאַט קיין קי-
דערלעך און ניט קיין פריינט. די פאַרמערקע גייט אַרום מיט
פאַריבל אָף איר. פּלוצלונג דערהערט די קאַטשקע קליינע
קאַטשקעלעך אין הינער-שטיבל. האָט זי אַ פּלי געמאָן אָפּן דעכל
און אַרײַנגעקוקט דורך אַ לעכל.

— קלאַק, קלאַק, קלאַק! — האָט די קאַטשקע גענומען רופן
די קאַטשקעלעך, — קומט אַרויס, מיר'ן שווימען צוזאַמען,
לאָזט אײבער אײער הינערשע מאַמע! איר ווייסט גאַרניט
דערפון, אַז אײך בין אײער מאַמע און ניט די הון.

די הון האָט אירע קינדערלעך אונטער אירע פּליגעלעך
באַהאַלטן. זי איז געזעסן זייער שמיל און געקלערט, זאָל זי
קלאַקענען וויפל זי וויל.

אײן שײנעם מאָג, ווען די קאַטשקע איז צום הינער-שטיבל
אַנגעלאָפּן, איז די הון געשלאָפּן. האָט זי די קאַטשקעלעך
אַרויסגענאַרט און גלייך אַלע פּינג צום טײך. די גרויסע
אַפּריער, און אַלע פּיר נאָך איר. דער טײך איז געווען קלאַר
און רײן. די כוואַליעלעך האָבן דעם ברעג געוואַשן, און די
זון האָט צעוואַרפּן אָפּן טײך לאַנגע גאַלדענע פּאַסן. יעדע

קאטשקעלע איז אַ פּאַס געשוואומען.

— אױ-ױױ, אױ-ױױ, װאָ זײַנען אירע קינדערלעך אַהינ-
געקומען, — האָט די הונ גענומען שרײַען, װען זי האָט געעפנט
אירע אױגן. איז זי פון הינער-שטיבל אַרױסגעפלוגן און גלייך
צום טײך.

דאָרט האָט זי די פינג קאטשקעס דערזען.

— היי, היי, קטײ-קטײ-קטײ, קומט צוריק, קומט צוריק,
— האָט די הונ די פליגעלעך צעשפרייט און איר קעמל איז
געװאָרן זייער רױט.

די גרויסע קאטשקע האָט געענטפערט: — אַ גוטן טאָג,
מיר קומען ניט צוריק. מיר שױמען אַריבער, פון יענער זײט
טײך.

— אױב אַזױ, שױם אײך נאָך אײך, — און די הונ איז
אין טײך אַרײנגעפלוגן. שױמען האָט זי ניט געקענט, האָט
זי געפאַטשט מיט די פליגלען, װי אַ מענטש מיט די הענט,
ביז די קליינע קאטשקעלעך האָבן זייער מאמען דערזען, זײ-
נען זײ גיך-גיך צוגעשוואומען און האָבן זייער מאמען אָפן
רוקן אַרױפגענומען.

דערנאָך זײַנען זײ אַהײמגעלאָפן אײבערן ברוינעס גראָז
און די גרויסע קאטשקע איז געבליבן מיט אַ לאַנגער נאַז.

די פאַרמערקע פלעגט פון איר לאַכן:

— קאטשקע פראטשקע, גיי אין טײך. האָסט ניט גע-
װאָלט זיצן אָפּ די אײער, ביסט ניט װערט קײן צװײער.

טשעין-גענוג

היימאן און לעסלי בא צוואנג-ארבעט

די גאנצע צייט, זינט דער פופצן-יאָריקער היימאן איז אוועק פון דער היים, האָט ער דאָס ערשטע מאל מוירע געהאַט. ס'איז נאָכט, און אזוי ווייט פון דער היים. פון ניו דזשורזי ביז פּלאַז-רידע איז אזוי ווייט ... און ער — דאָס ערשטע מאל באַנאַכט אין אַ וואַלד.

פאַסן לעוואָנע-שיין פלעכטן זיך אין געדיכטע בויער. די בויער רירן זיך עטוואָס און היימאַנען ווייזט זיך אויס, אז אימיצער גייט אום מיט אַ זוך-ליכט אין האַנט. ניו, ס'איז ניט קיין זוך-ליכט. היימאַן האָב ניט קיין מוירע, פּע, ניט שיין, האָט ער גערעדט צו זיך. ער'ט זיך איבערגעדעקט מיט זיין רעקל, געוואַלט איינשלאָפן, אָבער ער האָט ניט געקענט. ער'ט געקלערט פון אזוי פיל זאַכן. זיין מאַמע זאַל נאָך זיצן באַם פענצטער? צי ניט? גוט פאַר זיין טאַטן. אזא שלעכטער איז ער, זיין טאַטע, אַ הויכער מיט אַ האַרטער האַנט. און די האַנט האָט ער שוין אזויפיל מאל געפילט אָף זיינע פלייצעס. און עפּשער איז זיין טאַטע גערעכט? ער האָט שוין געדאַרפט אַרבעטן. ער דאַרף שיך און הויזן.

— ניו, זיין טאַטע איז ניט גערעכט, — ער וויל יאָ אַרבעטן, — האָט היימאַן זיך אַליין פאַרענטפּערט, — אַרבעט ער ניט פון זיבן ביז צען באַנאַכט פאַר איין דאָלאַר אין אַ גרינס-סטאַר? אָבער אז ער קריגט ניט מער ווי איין טאַג, שאַבעס. ניו, ער וועט ניט אַהיים פאַרן. ער וועט אויפשטיין מאַרגן באַגינען און גיין זוכן אַרבעט, וואו מ'פאַקט די אַראַנזשעס.

דעם גאנצן וועג האט ער געוואנדערט מיט הונדערטער
אינגלעך. נאר לעסלין האט ער ליבער געהאט פון אלעמען. לעסלי
איז שוין דאס דריטע מאל אוועק פון דער היים, ער האט אים,
היימאנען, געלערנט ווי צו שפרינגען פון א באן, און ווי אויסצו-
טראכטן מייסעס פאר יעדן מאן, וואס פירט זיי אפ עטלעכע
מיל.

נעמט לעסלי נעכטן און לאזט אים איבער.
— היימי, — האט לעסלי אים דערקלערט, — לאמיר
זוכן אונדזער גליק באזונדער. דריי וואכן אז מיר שלעפן זיך
צוזאמען און קיין ארבעט קריגן מיר אלץ ניט.
איז לעסלי אוועק מיט אן אנדער וועג. עך, ווי אומעטיק!
ווען ער זאל איצט האבן לעסלין, וואלטן זיי זיך דערציילט מיי-
סעס די גאנצע נאכט — עך, ווי אומעטיק.

היימאן האט איינגעדערעמלט, פארוויגט פון א פויגלס
געזאנג. דער רייעך פון מאראנצן האט אים שווער געמאכט
זיין קאפ. ער האט געהויבן, געהויבן זיין קאפ, מוירע געהאט
איינצושלאפן אייניקער אליין אין וואלד, ביז ער האט דער-
הערט:

העי, דו, אינגל, ווילסט קאווע?

היימאן האט געעפנט די אויגן און דערזען א הויכן, גע-
זונטן מאן לעבן זיך.

— קאווע, קאווע, יא, מיסטר, איך וויל.

— וואו איז דיין גוט-מארגן? הא? — האט דער מאן
געפרעגט און ארויפגעלייגט זיין גראבע האנט אפ היימאנס
פלייצע.

היימי האט א ציטער געמאן.

— מאג? שוין מאג? — האט היימאן געריבן זיינע
אויגן און געקוקט אין דער הויך, — מאג, מאג. וואו בין איך?
— האסט אן וואדע געמיינט דיין מאמע וועט דיך קומען

וועקן, כײַכײַ. אינגלעך זאלן גאר אנטלויפן פון דער היים,
 — און אלע אין פלאַרידע. כײַכײַ.
 — איך וויל אַרבעט, מיסטער, באַ אונדו, אין דער גאַרט,
 איז זייער, זייער שלעכט. מיין טאַטע אַרבעט ניט שוין צוויי
 יאָר, — האָט היימאָן אָנגעהויבן אויסצודערציילן זיינע צאָ-
 רעס פאַרן הויכן, גוט-געקליידטן מאַן.
 — קום מיט מיר, וועסט טרינקען הייסע קאַפּע מיט זעמל,
 — האָט דער שטאַרקער מאַן היימאַנען אַ נעם געטאַן פאַר
 דער האַנט. היימאַן איז אים נאַכגעגאַנגען, דעם קאַפּ געבויגן.
 אַפֿן האַרטן וועג לעבן וואַלד, האָט שוין געוואַרט אַ פולער
 טראַק מיט אינגלעך. און ווי גוט — אַט איז לעסלי, אַט איז
 וואַלמער.

— העי, מיקי בלאַנד, וואוהין פאַרט איר אַלע ?
 — קאַס אָן, שפּרינג אַרויף ! קענסט נאָך ניט שפּרינגען
 אָף לויפּדיקע טראַקס ? כײַכײַ, ביסט נאָך אַ גרינער האַבאַ,
 — האָט דער מאַן געלאַכט.

אינגלעך זיינען דאַרט געווען, בלאַנדע און טונקעלע, שוואַרצע
 און ווייסע, אין צעריסענע שײַך, און אַפּגעברענטע פענימער.
 היימאַן האָט געטראַכט, אַז אויב ער וועט אַרבעטן באַ פאַקן
 אַראַנזשעס, שיקט ער גלייך אַ קאַסטן מאַראַנצן צו דעם „אַלד
 מען“. זאַל ער זען אַז ער איז אַ גוטער זון. די אינגערע אינג-
 לעך זיינען געווען זייער פּריילעך. און די עלטערע אומעטיק.
 די שוואַרצע האָבן געציטערט, עפּשער פירט מען זיי
 הענגען ?

דער טראַק האָט זיך אַפּגעשמעלט לעבן אַ הויז. פון
 ווייטן האָט היימאַן געזען אַסאַך לאַנגע נידעריקע הייזער פון
 שטיין. דאַרטן וועלן מיר מיסטאַמע אַרבעטן, האָט ער גערעדט
 צו לעסלין.

ערשט, עס קומט אַרויס אַ געזונטער, ריזיקער מאַן, מיט
 אַ לאַנגער קייט אין האַנט, און טוט אַ באַפעל :

— באיעם שמעלט אייך אויס!

היימאן און לעסלי האָבן גלייך געוואָלט אָנהויבן לויפן,
אַבער דער ערשמער מאַן האָט אַרויסגעצויגן אַ רעוואָלווער.
— ווער עס וועט לויפן, וועט דערשאַסן ווערן אָף שוויט!
— וואָס האָב איך געמאַן, וואָס האָב איך געמאַן? לאָזט
מיך אַהיים פאַרן, — האָט היימאָן גענומען בעטן, ווען ער
האַט געזען ווי מען טוט די אינגלעך אָן די קייטן אָף די פּיס.
אַביסל שפּעטער זיינען אַלע אינגלעך געשמאַנען לעבן
אַ זומפּ, געוואָרפן שופּליקעס ערד און שטיינער אין זומפּ אַריין.
די פּיס געשמידט אין איין לאַנגער קייט — איינער צום
צווייטן.

היימאָן, מיט נאָך הונדערטער אינגלעך, האָבן אַזוי געאַר-
בעט דעם גאַנצן זומער אין פּלאַרידע, אויסגעטריקנט זומפּן,
געפּלאַנצט מאַראַנצן-בוימער, פאַר מאַראַנצן-פּלאַנטאַמאַרס,
בלויז פאַרן עסן און שלאָפן. אַז די אינגלעך זיינען מיד געוואָרן
און דאַר געוואָרן, האָט זיי דער גראַבער בייזער מאַן איין מאַג
פאַררופן אין זיין אָפּיס. יעדערן געגעבן צו פּופּציק שמיץ און
אַנגעזאַגט מער ניט צו קומען קיין פּלאַרידע.

און דער מאַן איז ווידער אַוועקגעפאַרן איבער פּלאַרידער
וועגן, כאַפּן וואַנדערנדיקע אינגלעך, צו פּלאַנצן מאַראַנצן-
פּלאַנטאַציעס פאַר די מיליאָנערן.

די רייכע זין און די אַרימע מאַמע

(לויט אַ גענומענער טעמע)

ערגעץ אין אַ דאָרף, פון יענער זייט מייך, האָבן געוואוינט דער מילנער מיט זיינע צוויי זין. דער פאָטער פלעגט מאַלן גרויפן אין זיין מיל, און די מאַמע פלעגט אויפשטיין גאַנץ פרי, געבן עסן די אויפעס, די קי, אויסוואַשן פון אַלעמען די גרעט, ווען די זין זיינען נאָך געלעגן אין בעט. מאַמע האָט זי גע- פונען אונטער אַ הון אָן איי, האָט זי דאָס גלייך אונטערגע- טראָגן די זין.

דאָס דאָרף איך דאָך אייך ניט זאָגן, אַז זי פלעגט זיי וואַשן, און צוואַנגן. מ'דאָרף איר פאַר דעם ניט דאַנקען, און געבן קיין געשאַנקען. האָבן זיי אַלע פיר געוואוינט אין דאָרף אין אַ שטיבל באַם ברעג פון אַ מייך.

אין, ווי דער שטייגער אין, עס דרייען זיך די וויזערס אָפן זייגער, עס לויפן די טעג מיט די יאָרן. זיינען די זין גרויסע געוואָרן. אין זיי מיעס געוואָרן דאָס דאַרפישע לעבן. האָט זיי דער טאָטע אָן אייצע געגעבן : — פאַרמ, מיינע זין, אין דער גרויסער שטאַט, וועט איר שטודירן, וועט איר וויסן ווי אָפּ דער וועלט זיך אויפצופירן.

האָבן די זין פאַרלאָזן דעם טאָטן מיט דער מאַמען, און ביידע צוזאַמען אין דער גרויסער שטאַט אַוועקגעפאַרן. זיינען טאַטע-מאַמע אייניגקע אַליין אין שטיבעלע געבליבן. אַבער די זין האָבן זיי זייער אָפּט בריוועלעך געשריבן.

זיינען ווידער אַוועק יאָרן, און יאָרן, און די זין זיינען רייך געוואָרן. זיי האָבן געהאַט צופיל געלט, צופיל צירונג

און צופיל צו עסן, האָבן זיי ביסלעכווייז, אָן זייערע אַרימע
עלמערן פאַרגעסן. פלעגן די עלמערן ניט קענען איינליגן אָפן
געלעגער און ווי פרימאַרגן פלעגט זאָגן „גוט-מאַרגן“, זיינען
זיי שוין געשטאַנען לעבן טויער, און געוואַרט אָפן בריוו-טרע-
גער. קוקן דעם בריוו-טרעגער אין די הענט, און שרייבן
האַבן ביידע ניט געקענט.

זיינען זיי געזעסן לעבן די שויבן אָנגעשפאַרט די קעפּ אָן
די הענט, ניט געקענט שלאָפן און אַלי געטראַכט, וואָס עס האָט
מיט די זין געטראַפן.

איינמאַל האָט דער טאַטע זיך געלייגט שלאָפן — געשלאָפן
און געשלאָפן, ביז וואַנען ער איז מער ניט אויפגעשטאַנען.
איז די אַלטינקע געבליבן איינינקע אַליין, אין שטיבעלע, פון
יענער זייט טייך. און די זין, לעבן זיך אין דער גרויסער שטאַט,
זיי איז פריילעך, זיי זיינען רייך.

זומער, די מעג זיינען לאַנג. מ'הערט פויגל-געזאַנג,
מ'זעט ווי מענטשן פאַרן פאַרביי. אָבער ווינטער, אַז עס קומען
די לאַנגע נעכט, ווערט דער אַלטינקער זייער שלעכט. זי
קוקט דורכן פענצמער אַרויס צום טייך, וואָס ליגט שמיל, ווייס
באַשיינט. אַט דאַכט זיך, אַט-אַט, אימיצער קומט, אימיצער גייט,
אַט-אַט, רירט אימיצער אָן איר טיר. אָבער קיינער קומט ניט
צו איר. זי איז איינינקע אַליין.

איינ טאַג האָבן זיך די רייכע זין דערמאַנט צו קומען
זייער מאַמען באַזוכן. איז צו דער אַלטינקער קיינער ניט גע-
ווען גלייך, אַז זי זעט אירע זין זיינען געזונט, און רייך. האָט
זי שוין פאַרגעסן דעם גאַנצן פאַריבל, נאָר פרייד האָט גע-
טאַנצט אין דער אַלטינקערס שטיבל. איז זיצנדיק אַזוי באַ
אַ גלעזל טיי, רופט זי זיך אָן — איר ווייסט מיינע טייערע
קינדער, ס'איז מיר זייער אומעטיק צו וואוינען דאָ אַליין לעבן
טייך, עפשער וואַלט איר מיך גענומען צו אייך?
האַבן זיך די זין איבערגעקוקט — ווי איינער וואַלט צום

צווייטן געזאגט: — „איך האב ניש קיין ארט פאר איר —
נעם זי צו דיר“.

דערנאך, האבן אלע דריי געשוויגן. די מאמע איז געזעסן
דעם קאפ אן די הענט אָנגעשפּאַרט און אויף אָן ענטפּער גע-
ווארט.

רופט זיך איין זון אָפּ: — פאַרשטייט, ליבע מוטער,
איך וואָלט זייער געוואָלט זיין אַ גוטער, אַכער, איך בין זייער
רייך. מיין ווייב וועט דיך נישט וועלן, ווייל דייןע אַרימע גע-
וואוינהייטן וועלן איר נישט געפּעלן.

און דער צווייטער זון האָט צוגעהאַלפּן: — געוויס, מו-
טער, ס'איז אַ גרויסער קלאַפּאַט, דיך צו נעמען אין אונדזערע
רייכע וואוינונגען אין דער גרויסער שטאָט.
האָט די מוטער געענטפּערט:

— נו-נו, קינדער, זייט מיר געזונט און רייך, און איך
וועל שוין ענדיקן מיינע יאָרן אליין אַט-אַ דאָ באַם ברעג מיין.
עפּשער צוויי יאָר שפּעטער, זיינען ביידע זיין געקומען
צופאַרן צוזאַמען, געוואָר ווערן צו זייער מאַמען. האָבן זיי זי
געטראָפּן שלאָפּן. אַז זיי זיינען צוגעקומען צו איר בעט, דער-
הערן זיי ווי זי רעדט. (ס'ווייזט אויס, אַז עס האָט זיך איר גע-
כאַלעמט ווי אַזוי מענטשן ווערן פאַרדאַרבן אין דער היינ-
טיקער וועלט, אַזוי גיך ווי זיי האָבן צופיל געלט). האָט זי
געמורמלט: — געלט — וועלט, — אַז די רייכע זיין האָבן
דערהערט ווי זייער מאַמע רעדט וועגן געלט, האָבן זיך באַ-
ביידן די אויערן אויפגעשטעלט. מיט די אויגן האָבן זיי
גענומען זוכן, ווי ערגעץ אָף דער ערד וואָלט זיך געוואָלנערט
געלט.

פלוצלונג, איז זייער בליק געפאַלן אָף אַ גרויסן קאַסטן.
פאַרשלאָסן מיט זיבן שלעסער, איינער פון צווייטן גרעסער, מיט
אייזנס באַקלאָפּט. זיינען זיי צוגעלאָפּן צום קאַסטן, אים באַ-
קוקט, אים באַטאַפּט, און יעדערער האָט געקלערט: — אוי.

נאָמעניו, אַלעוויי זאָל מיר דער קאַסטן זיין באַשערט. זיינען
ביידע ברידער געזעסן אָפן קאַסטן און געשוויגן, אַבער ביידע
האַבן געפילט, אז זיי וועלן זיך מוזן איבערן קאַסטן קריגן.
ווי די מוטער איז אויפגעשטאַנען פון שלאָפן, זיינען ביידע
זין צו איר צוגעלאָפן :

— גוט-מאַרגן, גוט-מאַרגן, ליבע מוטער ! — האָבן ביידע
גערעדט גלייך, — ס'איז זייער אומעטיק צו וואוינען אייניקע
אַליין, דאָ לעבן טיך. איך וועל דיך מיט דיין קאַסטן נעמען צו
זיך.

די מוטער איז געזעסן פאַרלייגט די הענט און באַלד
אירע אייגענע זין ניט דערקענט.

אַבער ביידע רייכע זין האָבן איר געהאַלטן אין איין
בעסן און אין איין גלעסן : — מוטער, מוטער, קום צו מיר,
איך האָב אַ ווייכע בעט פאַר דיר.

— ניין, ניין, באַ מיר איז זייער וואַרעם, — האָט דער
צווייטער ברודער געקוקט אָפן קאַסטן, און געהאַלטן זיין
מאַמען אונטערן אַרעם.

איז וואָס זאָל איך אייך זאָגן, די צוויי ברידער האָבן זיך
באַלד, איבער דער מוטער צעשלאָגן.

האַט די מאַמע דערזען, ס'איז שלעכט, ביידע זיינען גע-
רעכט, רופט זי זיך אָן : — שאַט, איך האָב אַ פּלאַץ פאַר אייך
— קומט ביידע אַרויס צום טיך, זאָל יעדער פון אייך וואַרפן
אין טיך אַ שטיין און ווער עס וועט וואַרפן ווייטער, צו יענעם
וועל איך גיין.

האַבן ביידע געוואַרפן די שטיינער אין טיך, און געוואו-
נען האָט דער, וואָס איז געווען זייער, זייער רייך.

זיינען גלייך געקומען זיינע דינער, מיט טייערע צוויי
פּערד געשאַפּאַנט אין אַ טייערן וואָגן, מ'האַט דעם קאַסטן פאַר-
זיכטיק אַרויסגעטראָגן. די מוטער — פאַרפּוצט זייער, זייער
שיין, זייער וואַרעם. דער זון האָט זי גענומען אונטערן אַרעם,

אריינגעזעצט זי אין קארעטע, געלאזט וויסן זיינע דינער, האָט מען פאר איר אַ שיינעם מאַלצייט געמאַכט, און מיט גרויס קאַ-
וועד האָט דער רייכער זון זיין אַרימע מאַמען אין פּאַלאַז גע-
בראַכט.

דעם קאַסטן האָט מען זייער פּאַרזיכטיק אַריינגעשמעלט
אין אַ באַזונדער צימער, צוגעקלאַפּט די פענצטער, די טירן,
און קיינער האָט זיך צום צימער ניט געטאַרט צורירן.
צו זיין ווייב האָט דער זון געזאָגט:

— געדענק, באַהאַנדל מיין אַרימע מאַמען ווי דו וואָלסט
זי האַבן זייער האַלד. זי האָט אַ קאַסטן מיט געלט און מיט
גאַלד.

האָט דער אַלטער קיין זאָך ניט געפּעלט. טאַמער איז די
זופּ געווען צו קאַלט, אַדער צו האַרט די הונ, פּלעגט דער זון
זיך בייזערן: — געדענק, מיין ווייב, זי וועט נאָך נעמען דעם
קאַסטן און גיין צו איר צווייטן זון.

אַפּטמאַל פּלעגט דער זון קלערן: — וואו האָט זיין מאַ-
מע געקענט נעמען אַ קאַסטן געלט? — האָט ער אַריינגערופן
צו זיך אין צימער אַ דינער, האָט אים די מייסע מיטן קאַסטן
פאַרטרויט, האָט אים די מייסע דערציילט, איז יענער געזעסן
און געהערט, און גלייך זיין מיינונג דערקלערט:

— ס'איז דאָך שוין אַלטע פאַקטן און אַלטע באַגריפּן,
אַז רויכער פירן אום געגאַנוועט גאַלד אָף רויכער-שיפּן. זיינען
אָוואַדע אַ שיף מיט רויכער דערטרונקען געוואָרן. איז דער
קאַסטן אומגעשוואומען, איז ער צו אייער מוטערס טיר צו-
געשוואומען, האָט זי אים אַריינגענומען.

איז ווי דער שטייגער, עס דרייען זיך די וויזערס אָפּן
זייגער, ביז וואַנען די מאַמע איז איינגעשלאָפּן און מער ניט
אויפגעשמאַנען.

זיינען זיך אַלע צוזאַמענגעלאָפּן. און די זין האַבן זיך גע-
נומען קריגן. ביידע זיינען געזעסן אָפּן קאַסטן און דער ערש-

מער האָט געזאָגט : — איך האָב איר געגעבן עסן. קומט מיר דער קאַסטן. — דער צווייטער האָט געענטפערט : — באַ מיר וואָלט זי אויך גיט פאַסטן, ווען זי קומט צו מיר מיטן קאַסטן. אַז די קינדערלעך האָבן געוויינט נאָך דער באַכען און געווישט די אויגעלעך, האָט דער טאַטע געזאָגט : — וויינט גיט, קינדער, מיר עפענען דעם קאַסטן, קריגט איר צירונג פון גרעסטן וואונדער.

איז וואָס זאָל איך אייך דערציילן ? ביידע זיין האָבן זיך באַלד צעשלאָגן. ביז איינער פון זיי האָט געזאָגט אזוי : — לאַמיר רופן דעם רייכסטן פון שטאָט, מיר וועלן אים אַלין דערציילן, און זאָל ער אונדז דעם אויצער צעטיילן. האָט מען דעם רייכסטן פון שטאָט געבראַכט, האָט ער דעם קאַסטן באַטראַכט. דעם קאַסטן באַטאַפּט, ווי אזוי ער איז פאַרשלאָסן און אַרומגעקלאַפּט. אַ שאַקל געטאָן מיטן קאַפּ, און רופט זיך אָפּ :

— איך האָב אייך ביידן זייער האַלד. נאָר אַז איינער האָט איר געגעבן עסן — קומט דעם צווייטן די זילבער, און אים די גאַלד.

האַט מען דעם קאַסטן געשרויפּט, געשלאָסן און געבראַכן. און אַרום קאַסטן זיינען געשטאַנען די זיין, און די שניר. און די אויגן באַ זיי זיינען געווען שפיציק, און די אויערן לאַנג, און די הערצער האָבן געקלאַפּט באַ אַלע פיר. ביזקל — ביזקל — ביזקל-וואַנען.

היפּ קליפּ — דער דעק איז שוין צעבראַכן. און וואָס איז אינעווייניק געווען ? האָט איר געדאַרפּט זען, אייזערנע טעפּלעך, אייזערנע פאַנען. האָבן אַלע פיר — די זיין און די שניר — אויסגעשריען : אַפּגענאַרמ. אומזיסט גע-וואַרמ.

די טופלעלעך

ווי נאָר מינקע האָט די מיר געעפנט, האָט זי פריילעך
אויסגערופן:

— טאַמע, מאַמע, מאַרגן טאַגן איך אין סקול!
— טאַגן, ווער לאָזט דיך ניט, האָט איר מאַמע געזאָגט.
— איך מוז אַכער האָבן גרינגע טופלעלעך, — האָט מינקע
זיך באַקלאָגט פאַר איר מאַמען, ווייזנדיק אירע צערסיסענע,
גראַבע שייך.

— זאָג דיין מיטשערן, זי זאָל דיך לאָזן טאַנצן באַר-
וועס, — האָט מינקעס מאַמע געקלאַפט משוועקלעך אין אַ
פאַר שייך און אַריבערגעקוקט איבער זיינע ברילן.
— דאָ, איין אַמעריקע, טאַנצט מען ניט באַרוועס, —
האָט מינקע אַביסעלע ברויגעז אויסגעשריען צו איר טאַטן.
באַנאַכט, אַז מינקע איז שוין געלעגן אין בעט, האָט זי
געהערט איר טאַטע-מאַמע ריידן. איר טאַטע האָט געזאָגט:
— מ'טאָר ניט אַנטלייען יענעם טופלעלעך. — די מאַמע האָט
געזאָגט: — מ'וועט זיי אַפּפּוצן און צוריק אַוועקשמעלן. —
און דער טאַטע האָט געטיינעט: — ניין און ניין. — האָט
מינקע געהערט און געהערט ביז זי איז איינגעשלאָפּן.

כאַלעמט זיך איר, אַז זי האָט שוין שוואַרצע לאַקירטע שי-
כעלעך. זי טאַנצט און זיי גלאַנצן אַזוי ווי שוואַרצער פּליוש.
איר טאַטע זיצט אויך אין סקול און זי: היפּ-האַפּ, היפּ-האַפּ!
אין אירע נייע טופלעלעך. ערשט זי כאַפּט זיך אויף, לעבן איר
בעט שטייען טאַקע אַ פאַר שוואַרצע טופלעלעך! — טופלעלעך,
שליפּערס! — האָט מינקע גענומען פאַטשן מיט די הענט —
וואו האַסטו גענומען געלט? זאָג, מאַמע!

— איך וועל דיר דערציילן, אז דו וועסט צוריקקומען, —
זע, אקארשט, ניט אפצורייבן די שליפערס, — האָט מינקעס
מאמע מינקען אָנגעזאָגט זייער שמרענג און געקוקט אָף זיין
ווייב ...

מינקע האָט אָנגעמאָן איר ראָזעווע קליידעלע, וואָס איר
מאמע האָט עס אויפגענייט פון איר עלטערער שוועסטערס
א קלייד, איינגעפלאַכטן אַ ראָזעווען באַנד אין די שוואַרצע
לאַקן, און מינקע האָט געבעטן דער מאמען מיטגיין מיט איר
אין סקול. די מאמע האָט אָנגעמאָן אַ ריין קלייד און אַוועק
מיט מינקען אין סקול, זען ווי זי וועט טאַנצן און טאַקע היטן
די נייע טופלעלעך.

נאַכדעם, ווי עטלעכע קינדער האָבן אָפגעשפילט און אַפֿ-
געזונגען, האָט מען אויסגערופן מינקעס נאַמען. באַ מינקען
האָט דאָס האַרץ זייער געקלאַפט און אָט איז זי שוין אָף דער
בינע. אין איר ראָזעווע קליידל מיט אירע נייע לאַקירטע
טופלעלעך האָט מינקע אויסגעזען שענער פון די לעמפלעך, וואָס
האָבן געפינקלט אָף דער בינע דורך ראָזעווען פאַפיר. און
מינקע שפּרינגט און טאַנצט ווי אַ פּלעדערמויז. אַלע קלאַפּן.
אַבער מינקען ווייזט זיך אויס, אז דאָס קלאַפּן זיי פאַר אירע
נייע טופלעלעך.

איר מאמע איז געזעסן אין אַ ווינקל, געקוקט אָף איר מיט-
דעלע, ווי שיין זי איז, אַבער געמראַכט האָט זי וועגן די טור-
פלעלעך וואָס מינקע זאָל ניט אַפּרייבן.
פּלוצלונג לויפט אַ גראַבע מיידעלע אַרויף אָף דער בינע
און שרייט אויס:

— העי, יו! „מיני שומיקער“ ווי קומען צו דיר מייע
טופלעלעך? איך האָב זיי נעכטן אַריינגעבראַכט צו דיין מאַטן
אַרויפלייגן גומענע קנאַפלען. גיב זיי מיר אַפּ! דאָס זיינען מייע
שליפערס!

מינקע איז געבליבן שטיין זייער פאַרשעמט: — דייע

גאר ? — האָט זי געפרעגט און געוואָלט וויינען, קוקנדיק אָפּ די טופּלעלעך. איר טאַטע איז דאָך אַ „שומייקער“, איז פאַרוואָס זאָל זי ניט האָבן קיין טופּלעלעך ? — האָט די סקול-לערערן געפרעגט. אין זאָל איז געוואָרן אַ טומל. אַסאַך קינדער האָבן געלאַכט און מינקע האָט זיך אַראָפּגעזעצט אָפּ דער ערד, אויס-געטאַן די טופּלעלעך, דערלאַנגט זיי דער גראַבער מיידעלע, אַהיימגעלאָפּן אין זאַקן.

באַנאַכט האָט מינקע געטיינעט: — זי גייט ניט, און זי גייט ניט, און זי גייט ניט מאַרגן אין סקול !
און די מאַמע האָט געזאָגט: — אַלע שוסטער גייען באַר-וועס. — און דער טאַטע האָט געזאָגט: — איך האָב געזאָגט, אַז מ'דאַרף ניט לייען יענעם שליפּערס.
האָט מינקע געוויינט.

נאָר מינקעס גרויסע שוועסטער האָט מינקען פאַרגע-לייענט פּון אַ ביכעלע, פאַרוואָס שוסטער מאַכן שייך און זייע-רע קינדער גייען באַרוועס.

א י נ ה א ל ט :

פון פריילינג ביז ווינטער

- 7 ..... גוטפריילינג
- 8 ..... אסן גרינעם גראז
- 9 ..... זומער-לעב
- 10 ..... בלומען-טאגן
- 10 ..... א גארטן
- 11 ..... אין א ווינטער נאכט
- 13 ..... די טרעפטע ניט
- 14 ..... פארבוי מיין פענגטער
- 15 ..... אינדיאנער זומער
- 16 ..... אונטער די בלעטער

לאמיר זיך שפילן

- 19 ..... לאמיר זיך שפילן
- 20 ..... דער לעץ — מיט די קעץ
- 21 ..... מיכל און זיין ביכל
- 22 ..... מאטל דער פוילער
- 23 ..... אעבראכן די ליאלקע
- 24 ..... טילקע די נייטאָרן
- 25 ..... ער וויל ניט שלאָפן
- 26 ..... קעגל און הינטל

ארבעטער-קינדער

- 29 ..... צום ערשטן מאי
- 30 ..... אין מעדיסאָן סקווער גארדן
- 31 ..... די קלוינע שפייזערן און איר טאטע
- 32 ..... לענינם בילד
- 33 ..... לעקטאר
- 34 ..... אונדזערע שניינים און אונדזער שוועל
- 36 ..... א מילבאָמע-מאמע
- 37 ..... מיין קונקי איז גרויסע
- 38 ..... אן א קוש
- 39 ..... זיין מיידעלע

40	..... איך וועל אייך, קינדערלעך, דערציילן
41	..... איך האָב געהונגערט און געשוויגן
42	..... צו אַ נאָדל
42	..... אייזיק שלאָגלעך
43	..... די רויטע פליער

ווינטער

47	..... שניי אָף פעלדער
48	..... אַ שנייאיקע מילכאַמט
49	..... שנייעלעך און טרערן
50	..... אַ טומל אַפֿן גליטש
51	..... אַפֿן באַרג

באַלאַדן

54	..... קינדער, קומט צו מיר
55	..... פייער־פליגן
59	..... באַשע און דער צאָר
63	..... דער שטומאַק

מייסעס

71	..... אַ פלעשל מילך פאַר וויזניען
74	..... באַרני און שינגילי באַקענען זיך דורך לענינס בילד
78	..... דער פויגל וואָס האָט געזוכט קאַווער
81	..... דער גאַלעך
84	..... "מיד", אַדער "מעד"
86	..... די צוויי באַוויירימלעך און דער סקעבי־טאַטע
89	..... אַ מייסע פון אַ קאַרגן אינגל מיט זיין שלימעלע
93	..... האַרבסט־מייסעלעך
96	..... אינגעלעך, באַרימערלעך
100	..... מאַטל מיט זיין פלעדערמוז
103	..... דאָס ערשטע מאָל אין סקול
106	..... לייזערקע און דער ערשטער מאַי
111	..... אַ מייסע, ווי אַזוי אַ קאַטשקע איז געבליבן מיט אַ נאַז
114	..... טשענד־גענג
118	..... די רייכע זין און די אַריבע מאַמע
124	..... די טופלעלעך